

Bijlage A: Voortgang afspraken roken

Bijlage bij RIVM-rapport 2020-0104 Voortgangsrapportage Nationaal Preventieakkoord 2019

In deze bijlage staat per doelstelling en afspraak (in het akkoord ook wel actie genoemd) in het Nationaal Preventieakkoord (NPA) de voortgangsinformatie beschreven. Deze is gebaseerd op de informatie die door de partijen is aangeleverd. De aangeleverde tekst is aangepast, zodat deze op een vergelijkbare manier beschreven is voor de verschillende doelstellingen en afspraken. Ook is de tekst soms ingekort daar waar de woordlimiet werd overschreden. Sommige afspraken bevatten meerdere activiteiten, waar mogelijk ook meerdere partijen bij betrokken zijn. Deze zijn apart nagevraagd bij de verschillende partijen en de informatie is daarna weer samengevoegd.

Voor alle afspraken is tevens met een kleurcodering aangegeven wat de fase van de uitvoering was bij de start van het NPA en aan het eind van 2019. Op basis van de aangeleverde informatie is door twee onderzoekers onafhankelijk van elkaar bepaald in welke fase van uitvoering de afspraak zich bevond. Hierbij is de volgende indeling gehanteerd:

	(Nog) niet gestart	Er zijn (nog) geen activiteiten ondernomen met betrekking tot de voorbereiding of de uitvoering van de actie.
	In voorbereiding	Er zijn activiteiten opgestart ter voorbereiding van de actie.
	In uitvoering	Er wordt actief gewerkt aan de actie en mogelijk is er al vooruitgang.
	Afgerond	De afspraak, inclusief alle aspecten zoals omschreven in de actie, is voltooid.
	Onbekend	De partij heeft geen informatie aangeleverd of de aangeleverde informatie geeft geen inzicht in de voortgang van de actie of de partij geeft aan dat de gevraagde informatie om de actie te kunnen monitoren (nog) niet beschikbaar is.

De resultaten van de indeling van deze twee onderzoekers zijn vervolgens met elkaar vergeleken. Indien het resultaat niet met elkaar overeen kwam, zijn de informatie en de voortgangsindeling door een derde onderzoeker bekeken. Deze onderzoeker heeft op basis daarvan een definitieve voortgangsindeling toegekend.

Doordat partijen verschillen in de manier waarop zij de voortgang van afspraken beschrijven, en de voortgangsindeling hierop is gebaseerd, kan het in enkele gevallen voorkomen dat de voortgang in werkelijkheid minder ver of al verder gevorderd is dan de voortgangsindeling aangeeft. Voor afspraken waar verschillende activiteiten onder vallen en dus apart zijn nagevraagd (en later zijn samengevoegd), is de kleurcodering gebaseerd op de activiteit die het verst was in de fase van uitvoering.

Omdat een deel van de afspraken activiteiten betreft die ook al aan de start van het NPA werden uitgevoerd en zijn voortgezet of uitgebreid, is zowel de voortgang van alle afspraken aan de start van het NPA (eind 2018) als de voortgang over 2019 bepaald. Omdat er ook veel nieuwe afspraken in het NPA staan, waren die afspraken eind 2018 logischerwijs (nog) niet gestart.

Uitgebreide informatie over de methodologie die gebruikt is bij het tot stand komen van de voortgangsrapportage is te vinden in [Bijlage D-methoden](#).

RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

T 030 274 91 11
info@rivm.nl

Roken: thema A – Rook- en tabakvrije omgeving

	(Nog) niet gestart
	In voorbereiding
	In uitvoering
	Afgerond
	Onbekend

Doelstellingen

	Doelstelling uit NPA	Nulmeting 2018	Voortgang over 2019
1	Het kabinet zal in 2020 een eerste stap zetten en de accijns op een pakje sigaretten met 20 stuks zodanig verhogen dat de prijs van dat pakje met 1 euro stijgt. Alvorens de prijs verder verhoogd kan worden tot 10 euro in 2023, zal het kabinet in 2021 een evaluatie uitvoeren. Om substitutie te beperken zal ook voor andere producten zoals shag, volumetabak en heatsticks een in absolute zin gelijke accijnsverhoging plaatsvinden.	Eind 2018 is de invoering van de accijns nog niet gestart. De invoering van de accijns zal plaatsvinden in 2020. Het onderzoek naar de grenseffecten van de accijns zal worden uitgevoerd door het RIVM.	In 2019 is het voorstel met betrekking tot de invoering van de accijns is in het belastingplan 2020 opgenomen. Dit plan ligt begin 2020 bij de eerste kamer. De invoering van de accijns zal plaatsvinden per 1 april 2020. Onderzoek naar de grenseffecten van de invoering van de accijns wordt in maart 2021 door het RIVM opgeleverd.
2	Per 2020 worden rookwaren bij supermarkten uit het zicht gehaald en per 2021 bij andere verkooppunten. Ook is reclame in en aan de voorgevel van verkooppunten vanaf 2021 niet meer toegestaan.	Eind 2018 is de wetgeving om rookwaren bij supermarkten (per 2020) en andere verkooppunten (per 2021) uit het zicht te halen, nog niet ingevoerd. Ook is de wetgeving om vanaf 2021 reclame in en aan de voorgevel van verkooppunten niet meer toe te staan, nog niet ingevoerd.	Eind 2019 is de wetgeving om rookwaren bij supermarkten (per 2020) en andere verkooppunten (per 2021) uit het zicht te halen, nog niet ingevoerd. Ook is de wetgeving om vanaf 2021 reclame in en aan de voorgevel van verkooppunten niet meer toe te staan, nog niet ingevoerd.
3	Rookwaren worden vanaf 2020 verpakt in neutrale verpakkingen. Voor sigaretten geldt dit vanaf 2020. Voor sigaren en e-sigaretten overwegen we dit in 2022 in te laten gaan	Eind 2018 is de wetgeving om sigaretten vanaf 2020 te verpakken in neutrale verpakkingen, nog niet ingevoerd. Daarnaast is er ook nog geen wetgeving om sigaren en e-sigaretten te verpakken in neutrale verpakkingen.	Eind 2019 is de wetgeving om sigaretten vanaf 2020 te verpakken in neutrale verpakkingen, nog niet ingevoerd. Daarnaast is er ook nog geen wetgeving om sigaren en e-sigaretten te verpakken in neutrale verpakkingen.

4	De komende jaren wordt het aantal verkooppunten verminderd.	In 2018 is het aantal naar schatting verkooppunten 21.000*. Onder deze 21.000 verkooppunten vallen 4.500 supermarkten, 2.000 bemande tankstations, 1.500 tabaks-/gemakzaken en 13.000 horeca(automaten). Aan het einde van deze kabinetsperiode is er duidelijkheid over het proces en het moment waarop een verdere vermindering van verkooppunten zal worden gerealiseerd. <i>*Inschatting Ministerie van VWS op basis van Gerritsen et al., 2014, Economische effecten beperken verkooppunten van tabak.</i>	In 2019 is er geen nieuwe informatie over het verminderen van het aantal verkooppunten bekend geworden. In januari 2020 is het ministerie van VWS een onderzoek gestart naar de mogelijkheden om het aantal verkooppunten in de toekomst te beperken.
5	Vanaf 2020 zijn rookvrije schoolterreinen verplicht waarbij onderscheid gemaakt kan worden tussen de verschillende scholen en instellingen.	Eind 2018 is er gewerkt aan een nadere invulling van de regels voor het rookverbod op schoolpleinen. Eind 2018 had 80% van het primair onderwijs, 62% van het voortgezet onderwijs en 14% van het mbo een rookvrij schoolterrein. Voor het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderwijs zijn geen cijfers bekend. Wel hebben een aantal onderwijsinstellingen aangekondigd rookvrij te worden. De onderwijsinstellingen dienen zelf een rookverbod in te stellen, aan te duiden en te handhaven. Het Trimbos instituut biedt ondersteuning aan via www.rookvrijschoolterrein.nl.	Eind 2019 zijn er steeds meer terreinen rookvrij geworden, in alle onderwijssectoren. De onderwijsinstellingen dienen zelf een rookverbod in te stellen, aan te duiden en te handhaven. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) is aangewezen als toezichthouder voor de tabaks- en rookwarenregelgeving, en houdt daarom ook toezicht op de naleving van dit rookverbod. Het Trimbos instituut biedt ondersteuning aan via www.rookvrijschoolterrein.nl .
6	In 2020 zijn alle (400) kinderboerderijen rookvrij. Dit betekent dat de terreinen van de kinderboerderijen geheel rookvrij zijn.	Eind 2018 waren 80 kinderboerderijen rookvrij. Dit is 20% van alle 400 Nederlandse kinderboerderijen. De actuele stand is te zien op http://kinderboerderijenactief.nl/rookvrij/overzicht-rookvrije-kinderboerderijen/ .	Eind 2019 waren 165 boerderijen rookvrij. Dit is 41% van alle 400 Nederlandse kinderboerderijen. De telling is gedaan door middel van eigen contact met betreffende boerderijen of een melding bij Alliantie Nederland Rookvrij.
7	In 2020 is 75% van de speeltuinen rookvrij of zijn er rookvrije afspraken gemaakt. In 2025 zijn alle beheerde en onbeheerde speeltuinen geheel rookvrij. Deze afspraak is aangescherpt: In 2020 is 100% van de speeltuinen rookvrij of zijn er rookvrije afspraken gemaakt.	Eind 2018 was 30% van de beheerde speeltuinen rookvrij. De definitie van rookvrij is dat het roken uit het zicht van kinderen is. Het aantal rookvrije speeltuinen is geteld door middel van een grote belactie onder leden.	Eind 2019 was 50% van de beheerde speeltuinen rookvrij. Er heeft belronde in augustus 2019 plaatsgevonden om dit na te gaan. De Nederlandse Unie van Speeltuinen Organisaties (NUSO) registreert alleen of een speeltuin rookvrij is of niet. Er is geen registratie van de speeltuinen die een afgeschermd rookplek hebben.

8	In 2020 zijn alle (12.000) kinderopvanglocaties rookvrij. Rookvrije kinderopvang betekent dat er niet wordt gerookt op het terrein en dat er geen overdracht van derdehandsrook plaatsvindt.	Eind 2018 was het aantal rookvrije kinderopvanglocaties onbekend. De inventarisatie moest nog starten. Met name van grote en midden-grote organisaties is bekend dat zij roken in de buitenruimte niet toestaan. Van de paar duizend kleine aanbieders zijn geen cijfers te geven. Weliswaar onderkent het overgrote deel van de aanbieders het belang van een rookvrije omgeving. Het begrip derdehands roken en de risico's die dit met zich meebrengt is bij houders en pedagogische medewerkers echter niet of nauwelijks bekend.	Eind 2019 was het aantal rookvrije kinderopvanglocaties onbekend. Er is een opzet gemaakt voor het uitvoeren van een mondelinge enquête tijdens de Kindvak in januari 2020. Door middel van 3 vragen zal geprobeerd worden in beeld te brengen wat de stand van zaken is waar het gaat om rookvrij maken van alle buitenruimtes en de kennis over de risico's van derdehandsrook.
9	In 2020 zijn 2500 sportverenigingen rookvrij. Dit betekent dat de sportterreinen rookvrij zijn of dat er rookvrije afspraken zijn gemaakt, waarmee wordt geregeld dat kinderen niet meer in aanraking komen met roken. In 2025 zijn (nagenoeg) alle sportverenigingen rookvrij.	Eind 2018 waren 700 buitenverenigingen (atletiek, hockey, korfbal, tennis en voetbal) geheel of gedeeltelijk rookvrij (bron: Alliantie Nederland Rookvrij (ANR)). In 2015 waren er in totaal 28.210 sportverenigingen en 15.240 buitenverenigingen (bron: CBS).	Eind 2019 waren 1.126 buitenverenigingen (atletiek, hockey, korfbal, tennis en voetbal) geheel of gedeeltelijk rookvrij (Bron: ANR). Er zijn mooie voorbeelden dat sportterreinen geheel rookvrij zijn geworden (gemeente Diemen) of dat er rondom alle gemeentelijke sportaccommodaties rookvrije zones zijn en er om binnensport-accommodaties een rookvrije zone is afgesproken (zoals in gemeente Helledoorn). Team:Fit, ANR en NOC*NSF zijn in gesprek om data te combineren en monitoring uit te breiden en daarmee een completer beeld te krijgen van het aantal verenigingen dat rookvrij is en dat rookbeleid voert.
Afspraken			
	Afspraken uit NPA	Nulmeting 2018	Voortgang over 2019
KinderboerderijenActief			
1	KinderboerderijenActief jaagt kinderboerderijen aan om rookvrij te worden. KinderboerderijenActief werkt hierbij samen met Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland, gemeenten, NUSO,	In de maanden voorafgaand aan ondertekening van het NPA zijn reeds acties ondernomen om kinderboerderijen rookvrij te maken. Bij de start van het NPA waren 45 kinderboerderijen rookvrij. KinderboerderijenActief	In 2019 is het aanjagen door actief contact te leggen met kinderboerderijen / gemeenten / GGD en het stimuleren, meedenken en helpen bij communicatie naar bezoekers actief ingezet. De uitwisseling van

	Jantje Beton en de Alliantie Nederland Rookvrij! en benut communicatiekanalen voor bewustwording en voorlichting.		jaagt kinderboerderijen aan door contact te leggen met kinderboerderijen/gemeenten/ GGD en het stimuleren, meedenken en helpen bij communicatie naar bezoekers. De samenwerking met partners bestaat uit het delen van informatie over locaties/ gemeenten die een stap willen maken en het zorgen voor verbinding tussen ANR/gemeente/ GGD en lokale kinderboerderijen. Samen met de Nederlandse Unie van Speeltuin Organisaties (NUSO) is het initiatief genomen voor het plannen van bijeenkomsten bij de achterban. Eind 2018 zijn er nog geen bijeenkomsten geweest. De communicatiekanalen die ingezet worden zijn persoonlijk contact, een nieuwsbrief van KinderboerderijenActief en brancheorganisatie, een website www.kinderboerderijenactief.nl/rookvrij en sociale media (facebook en twitter).		contacten en ervaringen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), GGD-en, ANR en NUSO hebben bijgedragen aan een snelle slagkracht om hulpvragen te beantwoorden en het nemen van stappen te stimuleren. In 2019 heeft Kinderboerderijenactief een bijdrage geleverd aan bijeenkomsten met kinderboerderij organisaties die een stap willen maken in Leiden, Barneveld, Tilburg, Breda, Groot Ammers en Apeldoorn. Verder worden eigen communicatiekanalen, (sociale) media, contacten, en mogelijkheden van ANR, VNG en GGD afwisselend ingezet.
2	KinderboerderijenActief zal in overleg met de VNG, gemeenten en Vereniging Stads- en Kinderboerderijen Nederland bewerkstelligen dat een rookvrije locatie als voorwaarde wordt opgenomen voor gemeentelijke financiering van kinderboerderijen, uiterlijk in 2020.		Eind 2018 zijn er nog geen gesprekken geweest met de VNG. Ook zijn er nog geen contacten met de gemeente dit specifieke onderdeel geweest. Er is wel regulier overleg geweest met Vereniging Stad- en Kinderboerderijen Nederland (vSKBN).		In 2019 is er ieder kwartaal een overleg geweest met VNG over de ontwikkelingen. Op de website van VNG is nieuws over 150 kinderboerderij (24 sept) opgenomen met de ambitie over voorwaarden van subsidie. Daarnaast is er overleg geweest met vSKBN met als resultaat dat vSKBN een stimulerende mail heeft gestuurd naar leden om de stap naar rookvrij te maken.
NUSO (brancheorganisatie voor speeltuinverenigingen en stichtingen)					
1	NUSO maakt de besturen en vrijwilligers van de speeltuinen bewust van het belang van rookvrij spelen voor de gezondheid van kinderen. NUSO doet dat door artikelen te plaatsen in het blad Speelmail, korte informatie te delen van derden zoals de ANR en met een digitale nieuwsbrief gekoppeld aan een website en een Facebook-pagina		In 2018 is er 1 artikel over het belang van rookvrij spelen met betrekking tot de gezondheid van kinderen in Speelmail gepubliceerd. Daarnaast zijn er 2 artikelen over dit onderwerp in een digitale nieuwsbrief gepubliceerd. Er is 1 bericht over dit onderwerp op social media gepost.		In 2019 zijn er 2 artikelen over het belang van rookvrij spelen met betrekking tot de gezondheid van kinderen in Speelmail gepubliceerd. Daarnaast zijn er 2 artikelen over dit onderwerp in een digitale nieuwsbrief gepubliceerd en 6 berichten over dit onderwerp op social media gepost. Tevens is er een doorlopend artikel en een

	(bereik: 2.500 personen). Op het online platform worden de discussies aangejaagd en voorbeelden verspreid.			landingspagina op de website www.nuso.nl geplaatst.
2	NUSO inventariseert wat speeltuinen nodig hebben om hun speeltuin rookvrij te maken. Dit kunnen materialen, informatie voor ouders en coaching zijn. In reguliere werkbezoeken en bijeenkomsten adviseert en enthousiasmeert NUSO besturen onder andere door gebruik te maken van de materialen die de ANR samen met NUSO ontwikkelde, zoals een stappenplan, posters en flyers.		In 2018 is er een handreiking voor speeltuinen en kinderboerderijen via www.longfonds.nl gepubliceerd. Er zijn geen gratis 'Rookvrij borden' voor speeltuinen gekomen.	In 2019 zijn er flyers en posters gekomen die voldoen aan de behoefte van speeltuinen. Er is afgestemd met de Alliantie Nederland Rookvrij (ANR) over o.a. de materialen (herzien medio 2019). 'Rookvrij borden' kunnen door speeltuinen van de Nederlandse Unie van Speeltuin Organisaties (NUSO) worden besteld in de webshop van de Hartstichting (betaling via NUSO).
3	Daarnaast adviseert en ondersteunt NUSO besturen vanuit de reguliere activiteiten tijdens werkbezoeken. Er wordt gebruik gemaakt van de handreiking die de ANR samen met NUSO ontwikkelde. Zo nodig kan aangesloten worden bij bijeenkomsten van lokale koepels. Deze inzet doet NUSO vanuit de jaarlijkse bijdragen van leden en een investering van Jantje Beton. NUSO kent een nauwe samenwerking met Jantje Beton.		In 2018 zijn er nog geen acties ondernomen m.b.t. de advisering en ondersteuning van werkbezoeken.	In 2019 heeft de Nederlandse Unie van Speeltuin Organisaties (NUSO) in reguliere contacten en werkbezoeken speeltuinen gestimuleerd om rookvrij te worden. In alle contacten brengt NUSO dit ter sprake en zo nodig wordt er gevraagd wat er aan ondersteuning nodig is. Vanaf eind 2019 wordt de mogelijkheid geboden voor intensievere begeleiding van besturen (aantal trajecten vanaf 2020 meetbaar).

Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang (BOinK)			
1	BOinK maakt al jaren afspraken met de werkgevers in de kinderopvang over kwaliteit en veiligheid. Deze afspraken worden vervolgens omgezet in wetgeving. BOinK wil op dezelfde wijze afspraken maken over de rookvrije omgeving. Deze afspraken moeten deel gaan uitmaken van het gezondheidsbeleid van de kinderopvangorganisaties.	Eind 2018 is het overleg met werkgevers in de kinderopvang over afspraken m.b.t. kwaliteit en veiligheid nog niet gestart. Daarnaast is het percentage kinderopvangorganisaties dat de rookvrije omgeving heeft opgenomen in het beleid, nog niet bekend. Onderzoek hiernaar zal eind 2018 opgestart worden.	Van september 2019 t/m december 2019 heeft de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang (BOinK) in samenwerking met het Longfonds de brochure 'Op weg naar een rookvrije kinderopvang' met daarin het stappenplan, geheel herzien. De brochure is in lijn gebracht met de wet- en regelgeving binnen de kinderopvang. Met name de rol van de oudercommissie, de risico-inventarisatie en de specifieke omstandigheden in de gastouderopvang zijn hierbij toegelicht. Eind 2019 is het onderzoek naar het percentage kinderopvangorganisaties dat de rookvrije omgeving heeft opgenomen in het beleid, nog niet gestart.
2	BOinK zet met een communicatieaanpak en in samenwerking met de brancheorganisaties sterk in op het terugdringen van derdehandsrook door pedagogische medewerkers. Roken voor en tijdens werktijd kan ertoe leiden dat baby's door contact tijdens de verzorging derdehandsrook binnen krijgen, met alle gevolgen van dien voor de gezondheid.	Eind 2018 is een inventarisatie gestart van beschikbare documentatie die kan worden ingezet bij de communicatie over het terugdringen van derdehandsrook door pedagogisch medewerkers met de circa 3.500 aanbieders met naar schatting 15.000 locaties. Er heeft nog geen communicatie met de sector plaatsgevonden. Er	In 2019 heeft de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang (BOinK) 5.000 brochures laten drukken. Met de twee brancheorganisaties Brancheorganisatie Kinderopvang (BK) en Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) die de werkgevers vertegenwoordigen, zijn afspraken gemaakt over de communicatie richting de kinderdagverblijven. Daarbij is het uitgangspunt dat altijd gecommuniceerd wordt namens de drie partijen.
NOC*NSF en de aangesloten sportbonden			
1	NOC*NSF en de sportbonden jagen besturen van sportverenigingen aan om rookvrij te worden door ze te enthousiasmeren en te stimuleren.	In 2018 is de actie om besturen van sportverenigingen aan te jagen rookvrij te worden door ze te enthousiasmeren en te stimuleren, nog niet opgestart.	In 2019 is een rookvrije sportomgeving onderdeel geworden van de communicatie vanuit de sport over Gezonde Sportomgeving en vanuit interventie van NOC*NSF. Dat betekent dat in de inspiratiesessies, de clubcoaching en de field labs aandacht is voor "rookvrij worden". Dit is ook vindbaar op de website en social media van NOC*NSF.

			NOC*NSF is een actieve partner van Alliantie Nederland Rookvrij (ANR) en heeft de campagnes van 'Rookvrije Generatie' gedeeld via socials, zoals: twitter, facebook en LinkedIn. Tussen ANR en NOC*NSF is een nauwe samenwerking ontstaan.
2	NOC*NSF en de sportbonden zetten coaches in die verenigingen begeleiden bij het rookvrij maken van het sportterrein (naast de twee andere thema's van het preventieakkoord: implementeren van alcoholbeleid en gezonde sportkantine). Hierbij dienen de modelkantines als inspiratie- en leerplekken bij het ontwikkelen van rookvrij beleid (voor de buitenterreinen van de sportaccommodaties), voor zowel andere verenigingen als voor de coaches die andere verenigingen begeleiden.	Eind 2018 zijn er nog geen gemeenten bezocht door coaches voor begeleiding bij het rookvrij maken van het sportterrein.	Eind 2019 hebben 2 sportterreinen met in totaal 10 verenigingen gebruik gemaakt van de coaches voor begeleiding bij het rookvrij maken van het sportterrein.
3	NOC*NSF en de sportbonden organiseren een grote campagne in samenwerking met de Alliantie Nederland Rookvrij! (ANR) en eventueel met andere maatschappelijke organisaties, met als doel dat (nagenoeg) alle sportverenigingen in 2025 rookvrij zijn.	In 2018 zijn de acties voor het organiseren van een grote campagne met als doel dat (nagenoeg) alle sportverenigingen in 2025 rookvrij zijn, nog niet opgestart.	In 2019 zijn de acties voor het organiseren van een grote campagne met als doel dat (nagenoeg) alle sportverenigingen in 2025 rookvrij zijn, nog niet opgestart. Dit zal worden opgestart in 2020.
4	Sportbonden zullen in 2025 op zelf georganiseerde evenementen roken niet toestaan.	In 2018 zijn acties van sportbonden met betrekking tot een rookvrij beleid bij het organiseren van evenementen, nog niet opgestart.	In 2019 was het percentage sportbonden dat een rookvrij beleid heeft bij hun evenementen, nog onbekend. In 2020 zal dit uitgevraagd worden. Het is wel bekend dat een groot deel van de sportbonden rookvrije evenementen hoog in het vaandel heeft staan. KNVB, KNHB en KNKV, KNLTB, NTTB en Atletiekunie zijn daar voorbeelden van.

Gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie ¹				
1	Deze gemeenten ondersteunen initiatieven van bewoners voor een rookvrije omgeving, voeren actief rookvrij beleid en ondersteunen en verbinden maatschappelijke organisaties zoals kinderboerderijen, speeltuinen, zwembaden, sportverenigingen, speelplekken, scholen en ziekenhuizen bij het rookvrij worden.		Het is niet bekend hoe deze gemeenten in 2018 initiatieven van bewoners voor een rookvrije omgeving ondersteunen, actief rookvrij beleid voeren en ondersteunen en maatschappelijke organisaties verbinden bij het rookvrij worden.	Het is niet bekend hoe deze gemeenten in 2019 initiatieven van bewoners voor een rookvrije omgeving ondersteunen, actief rookvrij beleid voeren en ondersteunen en maatschappelijke organisaties verbinden bij het rookvrij worden.
2	Deze gemeenten hebben een voorbeeldfunctie, zowel landelijk als regionaal; zij nemen actief deel aan het Rookvrije Generatie platform voor gemeenten.		Het is niet bekend of deze gemeenten in 2018 een voorbeeldfunctie hebben gehad en actief deelnamen aan het Rookvrije Generatie platform voor gemeenten.	Het is niet bekend of deze gemeenten in 2018 een voorbeeldfunctie hebben gehad en actief deelnamen aan het Rookvrije Generatie platform voor gemeenten.
3	Deze gemeenten nemen de Rookvrije Generatie met concrete doelen en activiteiten op in hun eigen Nota Publieke Gezondheid.		Het is niet bekend of deze gemeenten in 2018 de Rookvrije Generatie met concrete doelen en activiteiten in hun eigen Nota Publieke Gezondheid op hebben genomen.	Het is niet bekend of deze gemeenten in 2019 de Rookvrije Generatie met concrete doelen en activiteiten in hun eigen Nota Publieke Gezondheid op hebben genomen.
4	Deze gemeenten kunnen een lokale of regionale aanpak formuleren voor de ambities uit het Nationaal Preventieakkoord. Via deze aanpak richten zij zich ook op de samenhang tussen de thema's en de achterliggende oorzaken van roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht. Hierbij kan worden gedacht aan sociaaleconomische gezondheidsverschillen, armoede, eenzaamheid en stress.		Het is niet bekend of deze gemeenten in 2018 een lokale of regionale aanpak voor de ambities uit het NPA hebben geformuleerd.	Het is niet bekend of deze gemeenten in 2019 een lokale of regionale aanpak voor de ambities uit het NPA hebben geformuleerd.
5	Deze gemeenten kunnen de mogelijkheid onderzoeken om vanaf 2025 of in elke geval zoveel eerder als mogelijk de verplichting tot het invoeren van een rookvrij beleid op te nemen in de subsidieverlening voor o.a. beheerde speeltuinen, kinderboerderijen, sportterreinen en evenementen waar veel kinderen komen.		Het is niet bekend of deze gemeenten in 2018 de mogelijkheid hebben onderzocht om vanaf 2025 of zoveel eerder als mogelijk de verplichting tot het invoeren van een rookvrij beleid op te nemen in de subsidieverlening.	Het is niet bekend of deze gemeenten in 2019 de mogelijkheid hebben onderzocht om vanaf 2025 of zoveel eerder als mogelijk de verplichting tot het invoeren van een rookvrij beleid op te nemen in de subsidieverlening.

¹ Met deze gemeenten worden in elk geval bedoeld: Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Rotterdam, Groningen, Venlo, Heerlen en Haarlem.

6	Deze gemeenten kunnen onderzoeken of het principe van een rookvrije kindomgeving opgenomen kan worden in hun omgevingsvisie en/of in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), zodat zij binnen hun gemeente rookvrije zones (pleinen, parken, sportterreinen, onbeheerde speelplekken, straten) kunnen aanwijzen.		Het is niet bekend of deze gemeenten in 2018 onderzocht hebben of het principe van een rookvrije kindomgeving opgenomen kan worden in hun omgevingsvisie en/of in de APV.		Het is niet bekend of deze gemeenten in 2018 onderzocht hebben of het principe van een rookvrije kindomgeving opgenomen kan worden in hun omgevingsvisie en/of in de APV.
De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)					
1	De VNG stimuleert gemeenten tot het formuleren van een lokale of regionale aanpak, waarbij de inzet op roken zoals geformuleerd in dit deelakkoord, daar onderdeel van uit maakt. In deze aanpak ligt de focus op wijken waar de urgentie het hoogst is.		In 2018 is de actie omtrent het stimuleren van gemeenten tot het formuleren van een lokale of regionale aanpak, nog niet opgestart.		In 2019 is er in elke provincie een informatiebijeenkomst georganiseerd over de integrale aanpak met betrekking tot het lokale/regionale preventieakkoord. Informatie over en mogelijkheden voor ondersteuning voor het vormen van een regionale preventieakkoord is te vinden op de website van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG): https://vng.nl/sites/default/files/factsheet_ondersteuningsprogramma-lokale-preventieakkoorden.pdf .

De onderwijsraden (PO-Raad, VO-raad en MBO Raad)				
1	Het is de ambitie om in 2040 een gezonde leefstijl onderdeel te laten zijn van het DNA van het onderwijs. Hierdoor zal ook de jeugd meer aandacht krijgen voor gezondheidsvaardigheden. De activiteiten gericht op het onderwijs die hieraan vanuit dit akkoord bijdragen zullen via het Programma Gezonde School lopen.		Elk schooljaar kunnen scholen zich via www.GezondeSchool.nl aanmelden voor het Ondersteuningsaanbod. Dit aanbod bestaat uit een financiële bijdrage, deskundigheidsbevordering en begeleidingsuren van een Gezonde School-adviseur (GGD-GHOR). De financiële middelen kunnen besteed worden aan de taken van de Gezonde School-coördinator en/of de aanschaf van een erkende interventie. Naast het Ondersteuningsaanbod biedt het programma Gezonde School diverse stimuleringsmaatregelen ter bevordering van de gezonde leefstijl.	Elk schooljaar kunnen scholen zich via www.GezondeSchool.nl aanmelden voor het Ondersteuningsaanbod. Dit aanbod bestaat uit een financiële bijdrage, deskundigheidsbevordering en begeleidingsuren van een Gezonde School-adviseur (GGD-GHOR). De financiële middelen kunnen besteed worden aan de taken van de Gezonde School-coördinator en/of de aanschaf van een erkende interventie. Naast het Ondersteuningsaanbod biedt het programma Gezonde School diverse stimuleringsmaatregelen ter bevordering van de gezonde leefstijl.
	Via het Programma Gezonde School wordt het belang van een rookvrij schoolterrein gepromoot en kunnen scholen rekenen op ondersteuning bij het realiseren van een rookvrij schoolterrein.		In schooljaar 2017 – 2018 van het Ondersteuningsaanbod hebben 37 scholen zich aangemeld voor het thema Roken-, alcohol- en drugspreventie. Deze scholen zijn begeleid door de Gezonde School-adviseur. Scholen die het ondersteuningsaanbod van Gezonde School ontvangen, volgen een scholing op het thema waar ze ondersteuning voor hebben aangevraagd. Deze scholing bestaat uit een inhoudelijke training over roken, alcohol en drugs en wordt gegeven door experts van het Trimbos-instituut.	In schooljaar 2018 – 2019 van het Ondersteuningsaanbod hebben 68 Scholen zich aangemeld voor het thema Roken-, alcohol- en drugspreventie. Deze scholen zijn begeleid door de Gezonde School-adviseur. Scholen die het ondersteuningsaanbod van Gezonde School ontvangen, volgen een scholing op het thema waar ze ondersteuning voor hebben aangevraagd. Deze scholing bestaat uit een inhoudelijke training over roken, alcohol en drugs en wordt gegeven door experts van het Trimbos-instituut.
3	Onderwijs en gemeenten willen leren van dergelijke goede praktijken en gaan de komende jaren met elkaar in gesprek zodat bij de totstandkoming van een lokale aanpak door gemeenten afspraken kunnen worden gemaakt met de betreffende partijen om de gezonde leefomgeving rond de school te bevorderen.		Het is niet bekend of onderwijs en gemeenten in 2018 met elkaar in gesprek zijn gegaan zodat bij de totstandkoming van een lokale aanpak door gemeenten afspraken kunnen worden gemaakt met de betreffende partijen om de gezonde leefomgeving rond de school te bevorderen.	Op 18 juni 2019 heeft er een verkennend gesprek plaatsgevonden tussen onderwijs en de VNG.

GGD GHOR Nederland (NL) en GGD'en				
1	GGD GHOR NL werkt met de GGD-professionals aan instrumenten om het creëren van rookvrije kindomgevingen bespreekbaar te maken en te stimuleren bij ouders, burgers en betrokken lokale samenwerkingspartners, bijvoorbeeld in het kader van het toezicht op de kinderopvang, aanvullend op lopende initiatieven.		Eind 2018 is nog niet gewerkt aan de instrumenten om het creëren van rookvrije kindomgevingen bespreekbaar te maken en te stimuleren bij ouders, burgers en betrokken lokale samenwerkingspartners.	Eind 2019 is nog niet gewerkt aan de instrumenten om het creëren van rookvrije kindomgevingen bespreekbaar te maken en te stimuleren bij ouders, burgers en betrokken lokale samenwerkingspartners.
2	GGD GHOR NL werkt aan een toolkit voor de JGZ om samen met ouders en andere samenwerkingspartners rookvrije kindomgevingen te bevorderen		Eind 2018 is nog niet gewerkt aan een toolkit voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ) om samen met ouders en andere samenwerkingspartners rookvrije kindomgevingen te bevorderen.	Eind 2019 is nog niet gewerkt aan een toolkit voor de JGZ om samen met ouders en andere samenwerkingspartners rookvrije kindomgevingen te bevorderen.
3	GGD GHOR NL en GGD'en werken mee aan het opstellen van een beleids- en juridisch kader om een rookvrije omgeving in het kader van de Omgevingswet te kunnen realiseren.		Eind 2018 is nog niet meegewerkt aan het opstellen van een beleids- en juridisch kader om een rookvrije omgeving in het kader van de Omgevingswet te kunnen realiseren.	In 2019 heeft er overleg plaatsgevonden met o.a. de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) over het beleids- en juridisch kader. In het laatste kwartaal van 2019 zijn de financieringsvoorwaarden, de wijze van indienen en alle overige informatie ten aanzien van het ondersteuningstraject met GGD'en gecommuniceerd. Van de 25 GGD plannen waren er eind december 2019 6 plannen gehonoreerd. Het Ondersteuningstraject Rookvrije Omgeving is nog in opbouw.
4	GGD'en worden aangemoedigd om kennis over aanpak en goede voorbeelden te delen op GGD GHOR NL Kennisnet.		Eind 2018 was er geen informatie bekend over het aanmoedigen van GGD'en om kennis over aanpak en goede voorbeelden te delen op GGD GHOR NL Kennisnet.	In 2019 heeft GGD GHOR Kennisnet verbinding geboden tussen werkers in de publieke gezondheid en heeft het een platform geboden om kennis uit te wisselen. In de groep 'GGD-rookvrije generatie' zitten bijvoorbeeld 120 leden en staan 70 items met informatie, voorbeelden, links naar sites, etc. Ook in de groep Nationaal Preventieakkoord wordt informatie over de preventiethema's gedeeld - daarin zitten 160 leden en staan al ca. 75 items. In 2019 is een groep opgericht specifiek voor alle contactpersonen bij de GGD die zich bezighouden met het ondersteuningstraject 'Rookvrije

			Omgeving'. Daarin zitten 47 leden en staan sinds de oprichting eind 2019 52 items. In deze groep wordt kennis/ervaringen gedeeld, onder andere ook alle projectplannen die zijn gehonoreerd.
Alliantie Nederland Rookvrij! (ANR)			
1	ANR zet zich continu in voor het vergroten van het draagvlak voor rookvrije kindomgevingen en activeert het algemeen publiek, onder andere met massamediale publiekscampagnes en door samenwerking met koepelorganisaties. ANR stelt up-to-date informatie en ondersteuning beschikbaar, zoals een stappenplan, voorbeeldteksten, tips en rookvrij-bordjes. Hiermee kunnen kindomgevingen op weg naar een rookvrij terrein.	Vooruitlopend op de presentatie van het NPA heeft ANR eind oktober 2018 de campagne 'Rookvrij... Kinderspel!' gelanceerd. Vanaf dit moment kan iedereen via het platform rookvrij.nl op een eenvoudige manier een bijdrage leveren aan de 'Rookvrije Generatie' door met één druk op de knop te laten weten welke sportvelden, speelplekken en schoolpleinen in hun buurt rookvrij kunnen worden. Hierdoor wordt de behoefte aan rookvrije omgevingen zichtbaar en een extra handvat om de betreffende locaties ook daadwerkelijk rookvrij te maken geboden. Eind 2018 waren er ruim 58.000 handtekeningen gezet, voor meer dan 10.000 locaties. Om rookvrij.nl bekend te maken, is gebruik gemaakt van een tv-commercial, radiocommercial en online inzet (in week 44 t/m 49). Het totale budget bedroeg ruim €800.000. Circa €467.000 hiervan is besteed aan media-inzet. ANR blijft hiernaast de ontwikkelingen qua draagvlak voor rookvrije omgevingen monitoren.	Ook in 2019 is de campagne 'Rookvrij... Kinderspel!' gevoerd. Via het platform rookvrij.nl zijn er ruim 108.000 handtekeningen gezet voor meer dan 15.000 locaties. Het meest is getekend voor rookvrije sportverenigingen. Inmiddels zijn meer dan 1500 locaties waar kinderen sporten en spelen rookvrij (meer dan 1250 sportverenigingen, ruim 150 speeltuinen en 100 kinderboerderijen). Om rookvrij.nl bekend te maken is in 2019 een massamediale publiekscampagne gevoerd via tv-commercial, radiocommercial, print, outdoor en online. Het totale budget bedroeg ruim €800.000. Circa €637.000 is besteed aan media-inzet. Daarnaast werkt ANR samen in een netwerk van koepelorganisaties, GGD'en en gemeenten om de verschillende locaties aan te jagen rookvrij te worden en hen daarbij te ondersteunen. www.rookvrijgeneratie.nl biedt een platform waar verschillende kindomgevingen ondersteuning vinden als zij rookvrij willen worden. ANR blijft hiernaast de ontwikkelingen qua draagvlak voor rookvrije omgevingen monitoren.
2	ANR informeert, ondersteunt en traint intermediaire organisaties en professionals die contact hebben met de kindomgevingen, zodat zij ze kunnen helpen rookvrij te worden. De Alliantie is ook achtervang en vraagbaak voor deze organisaties.	In 2018 is ANR zich meer gaan richten op lokale en regionale activatie. In samenwerking met de GGD'en zijn er in de noordelijke provincies trainingsbijeenkomsten georganiseerd over de 'Rookvrije Generatie' voor partijen uit uiteenlopende sectoren. Daarnaast is ANR minimaal twee keer per maand bij bijeenkomsten op	In 2019 zijn er gesprekken gevoerd met alle GGD'en waarbij ANR hen adviseerde en informeerde bij het opzetten van een regionale beweging en netwerk. In samenwerking met een aantal GGD'en heeft ANR zo'n 10 regiobijeenkomsten georganiseerd. Verder heeft ANR in samenwerking met Trimbos een netwerkmiddag

		gemeentelijk niveau aanwezig geweest om lokaal de bal aan het rollen te krijgen, bijvoorbeeld door zelf een presentatie te geven. Denk aan sportcafés om sportverenigingen te informeren over rookvrij. Door het delen van kennis, materialen en voorbeeldpresentaties, heeft ANR bijgedragen dat zulke bijeenkomsten lokaal werden opgepakt. Eind 2018 waren 75 gemeenten bezig om stappen te zetten op weg naar een 'Rookvrije Generatie' (20 als ANR-partner). Na de KNHB, KNKV en KNVB, werden in 2018 ook de KNLTB en AtletiekUnie verwelkomd als partner.	georganiseerd over de (juridische) mogelijkheden voor gemeenten om buitenruimtes rookvrij te maken. Daarnaast heeft ANR een bijdrage geleverd aan een aantal gemeentelijke bijeenkomsten en aan de ontwikkeling van een inspiratiesessie gezonde sportomgeving die partijen hadden aangevraagd via NOC*NSF. De Team:Fit coaches (programma Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)) zijn getraind om sportverenigingen die rookvrij willen worden, en een adviesgesprek wensen, één op één ook op het thema rookvrij te begeleiden.
3	ANR is vraagbaak voor kindomgevingen die rookvrij willen worden en die niet bij intermediaire organisaties en professionals terecht kunnen.	Begin 2018 konden vertegenwoordigers van kind-omgevingen nog beperkt terecht bij koepelorganisaties. Dit is in de loop van 2018 verbeterd. Via de contactgegevens op de Rookvrije Generatie-website kunnen kind-omgevingen bij ANR terecht voor vragen en advies over hoe zij rookvrij-beleid kunnen invoeren en welke ondersteuning voorhanden is. ANR heeft hierover dagelijks vragen binnen gekregen. Daarnaast zijn op de website www.rookvrijegeneratie.nl voor gemeenten, kinderopvang, schoolterreinen, en sport- en speelplekken ondersteunende materialen, zoals stappenplannen en voorbeeldteksten, beschikbaar om makkelijk op weg te gaan naar rookvrij. Via de webshop werden in 2018 ruim 600 bestellingen gedaan, vooral voor middelen om aan te duiden dat locaties rookvrij zijn, zoals borden en spandoeken.	In 2019 hebben kindomgevingen, gemeenten en bedrijven ondersteuning en informatie gevonden via het platform www.rookvrijegeneratie.nl . Zij konden bij ANR terecht over hoe zij rookvrij-beleid kunnen invoeren en welke ondersteuning voorhanden is. ANR heeft vrijwel dagelijks vragen binnen gekregen. Er is voor veel ondersteunende materialen zoals de stappenplannen een update uitgebracht. In 2019 heeft ANR de webshop met rookvrij bordjes en andere promotie-materialen vernieuwd. Via de webshop zijn in 2019 verschillende middelen besteld om aan te duiden dat locaties rookvrij zijn, zoals spandoeken en borden. Er zijn ruim 5000 rookvrij borden besteld. Tevens staat op de website een doorverwijzing voor informatie en ondersteuning betreffende rookvrije schoolterreinen en zorginstellingen.
4	ANR brengt partijen bij elkaar en inspireert ze, zodat acties onderling worden versterkt en goede voorbeelden worden gedeeld.	In 2018 zijn 40 nieuwe organisaties partner geworden van ANR. Bij de halfjaarlijkse Alliantieraad heeft uitwisseling van informatie tussen de partners plaatsgevonden. Via de Rookvrije Generatie-website zijn voorbeelden en ervaringen gedeeld met het rookvrij maken van omgevingen (via nieuwsberichten,	In 2019 zijn 30 nieuwe organisaties partner geworden van ANR. Bij de halfjaarlijkse Alliantieraad heeft uitwisseling van informatie tussen de partners plaatsgevonden. Via de Rookvrije Generatie-website zijn veel voorbeelden en ervaringen gedeeld. Het aantal rookvrije plekken is toegenomen. Eind 2019

		interviews, en dergelijke). Eind 2018 waren gegevens van 650 rookvrije sportverenigingen en 279 speel-/recreatielocaties beschikbaar. In maart zijn de Rookvrije Generatie Awards voor de tweede keer uitgereikt. Met verschillende partners en andere relevante partijen vond geregeld contact en periodiek (gezamenlijk) overleg plaats. Denk bijvoorbeeld aan de G4 en overige actieve gemeenten; de Vereniging van Dierentuinen en Club van Elf; en de buitensportbonden, NOC*NSF en partijen uit het professionele voetbal. Zo stimuleerde ANR deze partijen tot rookvrije activiteiten, om elkaar te versterken en met elkaar af te stemmen.	waren er bijvoorbeeld 1328 buitensportverenigingen deels of geheel rookvrij, rond de 175 kinderboerderijen en ongeveer de helft van de speeltuinverenigingen. Tevens hebben ruim 100 gemeenten zich ingezet met rookvrij beleid voor een 'Rookvrije Generatie'. De Rookvrije Generatie Awards zijn voor de derde keer uitgereikt. Met verschillende partijen heeft geregeld en periodiek (gezamenlijk) overleg plaatsgevonden. De eerste stappen zijn gezet om met partners een netwerkstructuur te ontwikkelen die past bij de doorlopende groei van het aantal en diversiteit van partijen dat actief is op weg naar een rookvrije generatie.
Rijksoverheid			
1	Verhoging van tabaksaccijns is een bewezen effectieve maatregel bij het tegengaan van tabaksverslaving en de daarmee gepaard gaande ernstige gezondheidsschade. Het RIVM geeft aan dat accijnsverhoging nodig is om de doelstelling van het regeerakkoord met betrekking tot een rookvrije generatie te bereiken en stelt dat een verhoging van de prijs van een pakje sigaretten tot 10 euro daartoe een effectieve maatregel is. Het kabinet zal in dit kader in 2020 een eerste stap zetten en de accijns op een pakje sigaretten met 20 stuks zodanig verhogen dat de prijs van dat pakje met 1 euro stijgt. Alvorens de prijs verder verhoogd kan worden tot 10 euro in 2023, zal het kabinet in 2021 een evaluatie uitvoeren omdat grenseffecten de effectiviteit van en het draagvlak voor de maatregel kunnen ondermijnen. Tegelijkertijd worden in deze jaren de contacten met Duitsland, België en Frankrijk gebruikt om bij verdere accijnsverhoging samen	Eind 2018 is de invoering van de accijns nog niet gestart. Dit zal plaatsvinden in 2020. Het onderzoek naar de grenseffecten van de accijns zal worden uitgevoerd door het RIVM. Bij het tekenen van het NPA waren er nog geen gesprekken met buurlanden over het verhogen van accijns.	In 2019 is het voorstel met betrekking tot de invoering van de accijns in het belastingplan 2020 opgenomen. Dit plan ligt begin 2020 bij de eerste kamer. De invoering van de accijns zal plaatsvinden per 1 april 2020. Onderzoek naar de grenseffecten van de invoering van de accijns wordt in maart 2021 door het RIVM opgeleverd. In 2019 heeft er een gesprek met Duitsland plaatsgevonden over het verhogen van accijns op tabak.

	met onze buurlanden op te trekken.			
2	Om een substitutie te beperken zal ook voor andere producten zoals shag, volumetabak en heatsticks een in absolute zin gelijke accijnsverhoging plaatsvinden. Een accijnsverhoging is een bewezen effectieve maatregel; vooral jongeren en rokers met een lage SES zijn extra gevoelig voor een hogere prijs. Om illegale handel in tabaksproducten te voorkomen wordt gewerkt aan de implementatie van nieuwe Europese regels om deze illegale handel tegen te gaan. Zo komt er in 2019 een traceringssysteem waarmee tabaksproducten in de EU door de hele keten gevolgd gaan worden en wordt een veiligheidskenmerk verplicht gesteld om de authenticiteit van de tabaksproducten beter te kunnen controleren. Ook werkt Nederland aan de implementatie van het protocol tegen illegale tabakshandel bij het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging (FCTC). Het protocol schrijft uiteenlopende maatregelen voor waarmee illegale handel wordt tegengegaan zoals een verplichting om verdachte transacties te melden, controlemaatregelen op de doorvoer van tabaksproducten en	In 2018 is de wetgeving om andere producten zoals shag, volumetabak en heatsticks in absolute zin gelijke accijnsverhoging te geven, nog niet ingevoerd. Eind 2018 is gestart met de implementatie van artikel 15 en 16 uit de Europese Tabaksproducten-richtlijn. Artikel 15 bepaalt dat er een track en trace systeem voor tabaksproducten moet worden geïmplementeerd. Eind 2018 was de selectieprocedure gaande voor een ID-uitgever, die codes uitgeeft die op tabaksverpakkingen moeten worden aangebracht. Dit is een essentieel onderdeel van het systeem. In het najaar van 2018 is aan tabaksfabrikanten kenbaar gemaakt dat het accijnszegel gebruikt kan worden als veiligheidskenmerk. Voor tabaksproducten waar geen accijnszegel op aangebracht moet worden, zijn veiligheidskenmerk-zegels ontworpen. Eind 2018 is een start gemaakt met de implementatie van het protocol tegen illegale tabakshandel bij het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging (FCTC).	Eind 2019 is de wetgeving om andere producten zoals shag, volumetabak en heatsticks in absolute zin gelijke accijnsverhoging te geven, nog niet ingevoerd. Het is wel bekend dat met ingang van 1 april 2020 de accijns op sigaretten en rooktabak wordt aangepast waardoor de prijzen als volgt wijzigen: • Sigaretten: een pakje van 20 sigaretten wordt gemiddeld € 1 duurder (accijns+btw). • Rooktabak (shag, volumetabak en heatsticks): een pakje shag van 50 gram wordt gemiddeld € 2,50 duurder (accijns+btw). Artikel 16 verplicht lidstaten in nationale wetgeving een eis op te nemen dat alle verpakkingen van sigaretten en shag vanaf 20 mei 2019 een onvervalsbaar veiligheidskenmerk bevatten. Sinds mei 2019 is het track en trace systeem operationeel. De wetgeving is door de Eerste Kamer. Eind 2019 is het voorstel van de implementatie van het Protocol naar de Tweede Kamer gestuurd.	

	internationale samenwerking. Dit is aanvullend op het reeds bestaande toezicht op illegale handel in tabaksproducten door Douane en de FIOD.			
3	Het uitstalverbod geldt per 2020 voor supermarkten en wordt versneld (per 2021) ingevoerd voor andere verkooppunten. Met dit besluit wordt geregeld dat het uitstallen van tabaksproducten in verkooppunten niet langer is toegestaan, met uitzondering van speciaalzaken die alleen rookwaren, rookaccessoires, loten en dagbladen verkopen. Tevens zullen bestaande kleine zaken met meer dan 75% omzet uit tabaksproducten worden uitgezonderd van het uitstalverbod. Met het uitstalverbod mogen te koop aangeboden tabaksproducten en aanverwante producten niet meer van buiten de speciaalzaak zichtbaar zijn. Het voorstel van het vorige kabinet was om de regels te laten gelden vanaf 2020 voor supermarkten en vanaf 2022 voor andere verkooppunten.		Eind 2018 is de wetgeving om rookwaren bij supermarkten (per 2020) en bij andere verkooppunten (per 2021) uit het zicht te halen, nog niet ingevoerd.	Eind 2018 is de wetgeving om rookwaren bij supermarkten (per 2020) en bij andere verkooppunten (per 2021) uit het zicht te halen, nog niet ingevoerd.
4	Het reclameverbod is per 2021 van toepassing op speciaalzaken. Gevelreclame en reclame in speciaalzaken wordt dan verboden. Reclame in speciaalzaken is wel toegestaan voor speciaalzaken die alleen rookwaren, rookaccessoires, loten en dagbladen verkopen, alsmede bestaande kleine zaken met meer dan 75% omzet uit tabaksproducten gedurende de uitzondering van het uitstalverbod. Rookwaren zijn geen normale producten. Het niet langer toestaan van reclame draagt bij aan het 'denormaliseren' van rookwaren en daarmee het roken. Dit voorstel sluit aan bij de invoering van het uitstalverbod. Als rookwaren uit het zicht worden gehaald, is het logisch dat ze dan ook niet via reclame afgebeeld en		Eind 2018 is de wetgeving om per 2021 reclame in en aan de voorgevel van verkooppunten niet meer toe te staan, nog niet ingevoerd.	Eind 2019 is de wetgeving om per 2021 reclame in en aan de voorgevel van verkooppunten niet meer toe te staan, nog niet ingevoerd.

	daarmee gepromoot worden. Deze maatregel heeft vooral effect op jongeren en ex-rokers.		
5	Het aantal verkooppunten van tabaksproducten wordt de komende jaren teruggebracht. Hiermee sluiten we aan bij en versterken we de maatschappelijke trend die gaande is. Zo hebben Lidl en Kruidvat onlangs besloten te stoppen met de verkoop van tabak, omdat zij een dergelijk schadelijk en verslavend product niet langer willen verkopen met het oog op het laten opgroeien van een rookvrije generatie. Met de regelgeving voor het uitstalverbod wordt al geregeld dat sigarettenautomaten (momenteel zijn dat er 13.000) per 2022 niet meer zijn toegestaan. Het ministerie van VWS laat onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden om het aantal verkooppunten in de toekomst te beperken. Aan het einde van deze kabinetsperiode is er duidelijkheid over het proces en het moment waarop een verdere vermindering van verkooppunten zal worden gerealiseerd.	In 2018 waren er naar schatting 21.000 verkooppunten. Onder deze 21.000 verkooppunten vallen 4.500 supermarkten, 2.000 bemande tankstations, 1.500 tabaks-/gemakzaken en 1.3000 horeca(automaten). In 2018 heeft het ministerie van VWS een onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden om het aantal verkooppunten in de toekomst te beperken. Aan het einde van deze kabinetsperiode is er duidelijkheid over het proces en het moment waarop een verdere vermindering van verkooppunten zal worden gerealiseerd.	In 2019 is er geen nieuwe informatie over het verminderen van het aantal verkooppunten bekend geworden. Daarnaast is er geen plan van aanpak beschikbaar gekomen met betrekking tot het proces en het moment waarop een verdere vermindering van verkooppunten zal worden gerealiseerd.
6	Rookwaren worden vanaf 2020 verpakt in neutrale verpakkingen. Voor sigaretten geldt dit vanaf 2020. Voor sigaren en e-sigaretten wordt overwogen dit in 2022 in te laten gaan. Verpakkingen van rookwaren hebben vanaf die data een donker-groen bruine kleur (Pantone 448 C; wordt ook gebruikt in andere Europese landen) en zijn ontdaan van alle merkuitingen (met uitzondering van een merknaam in een nader vast te stellen standaard lettertype). Hier hoort ook bij dat de sigaretten een neutraal uiterlijk hebben. Onderzoek wijst uit dat met name jongeren neutrale verpakkingen minder aantrekkelijk vinden en minder geneigd zijn deze producten uit te proberen. De	Eind 2018 is de wetgeving om sigaretten vanaf 2020 te verpakken in neutrale verpakkingen, nog niet ingevoerd. Daarnaast is er ook nog geen wetgeving om sigaren en e-sigaretten te verpakken in neutrale verpakkingen.	Eind 2019 is de wetgeving om sigaretten vanaf 2020 te verpakken in neutrale verpakkingen, nog niet ingevoerd. Daarnaast is er ook nog geen wetgeving om sigaren en e-sigaretten te verpakken in neutrale verpakkingen.

	maatregel is een noodzakelijke aanvulling op de nadere eisen om glitter en glamour per juli 2018 te beperken. Daarmee wordt immers nog steeds toegestaan dat merk-specifieke beeldmerken, kleuren en lettertypes mogen.			
7	Rookvrije schoolterreinen zijn vanaf 2020 verplicht. Er worden regels gesteld waarin wordt uitgewerkt hoe het rookverbod op de scholen en instellingen wordt ingesteld, aangeduid en gehandhaafd. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende scholen en instellingen. Er worden daarnaast aanvullende middelen ingezet om via de Gezonde School extra scholen te ondersteunen in het rookvrij maken van hun schoolterrein. In het najaar van 2018 start VWS met een communicatietraject om schoolbesturen te informeren over de aankomende wettelijke verplichting.		In 2018 zijn er nog geen aanvullende middelen ingezet om via de Gezonde School extra scholen te ondersteunen. Daarnaast is het communicatietraject om schoolbesturen te informeren over de aankomende wettelijke verplichting, nog niet opgestart.	In 2019 is €65.000 ingezet om via de Gezonde School extra scholen te ondersteunen. Daarnaast is een PR-bureau gestart met uitwerken van het communicatietraject. Trimbos, ANR, de schoolraden en onderwijsverenigingen zijn hierbij betrokken.
8	Rookruimten in de horeca worden uiterlijk juli 2022 gesloten. Hiertoe wordt een aanpassing van de tabaks- en rookwarenwet voorbereid. Ook in de (semi)-publieke sector en in openbare gebouwen worden uiterlijk dan de rookruimten gesloten. Voor het sluiten van rookruimten op de werkplek buiten de horeca wordt een convenant met het bedrijfsleven gesloten, waarbij het uitgangspunt is dat het bedrijfsleven zijn verantwoordelijkheid kan nemen en dat sluiting gerealiseerd is in 2023. Indien na 3 jaar bij een tussenmeting blijkt dat er onvoldoende voortgang is geboekt wordt wetgeving voorbereid. Met rookruimten wordt het roken gefaciliteerd en wordt de norm versterkt dat roken		In 2018 is de wetgeving omtrent het verbod op rookruimten in de horeca nog niet ingevoerd. In het kader daarvan zijn er ook nog geen maatregel- en nalevings-percentages beschikbaar. Bij de start van het NPA was er nog geen convenant met het bedrijfsleven gesloten. Er is overlegd met werkgeversorganisatie VNO NCW over het convenant met het bedrijfsleven over het sluiten van rookruimtes in deze sector.	Sinds 27 september 2019 zijn rookruimten in de horeca verboden doordat de Hoge Raad de uitzondering op het rookverbod voor rookruimtes met directe ingang ongeldig heeft verklaard. Er is dus geen verbod ingevoerd maar de uitzondering voor rookruimten is geschrapt. In 2019 waren er nog geen maatregel- en nalevingspercentages beschikbaar. Begin december 2019 heeft de Tweede Kamer medegedeeld dat er geen convenant met het bedrijfsleven gesloten wordt maar dat er wetgeving komt, in te gaan per 2022.

	gewoon is. Rookruimten zijn bovendien schadelijk voor omstanders, omdat ze lekken en tweede- en derdehandsrook daardoor in de rookvrije ruimte terecht komt.			
9	Het rookverbod wordt per 2020 uitgebreid voor de e-sigaret met en zonder nicotine. Het huidige rookverbod is alleen van toepassing op het roken van tabaksproducten. Met de uitbreiding willen we het roken van de bestaande en toekomstige damp- en aanverwante producten die gezondheidsschade veroorzaken verbieden. Dit om ook de sociale norm te versterken dat "roken" niet normaal is en om jongeren te beschermen.		In 2018 is de wetgeving over de uitbreiding van het rookverbod voor e-sigaretten met en zonder nicotine per 2020, nog niet ingevoerd. Voor wat betreft controles op het bestaande rookverbod, geldt het volgende: in totaal heeft de NVWA in 2018 17.054 rookcontroles uitgevoerd en daarbij 1.172 (6,9%) maatregelen opgelegd. Deze rookcontroles zijn uitgevoerd in de horeca (waaronder shishalounges), op evenementen en bij andere bedrijfscategorieën. Het maatregelpercentage was het hoogst bij de shishalounges (60%). Bij cafés, discotheken, en eetcafés met een caféfunctie zijn 3.043 risicogerichte inspecties uitgevoerd, waarbij 831 maatregelen zijn opgelegd (27%), 661 boetes (22%) en 170 (6%) schriftelijke waarschuwingen. Daarnaast zijn er 115 evenementen/festivals risicogericht gecontroleerd. Hierbij zijn 55 boetes en 2 schriftelijke waarschuwingen opgemaakt. Het boetepercentage (48%) is bij deze bedrijven nog steeds hoger dan bij de andere sectoren, doordat er veelal nog gerookt wordt op plaatsen waar dit niet is toegestaan.	Eind 2019 ligt de conceptwetgeving in de Tweede Kamer. De verwachte ingangsdatum van het verbod is op 1 juli 2020. De nalevingscijfers over 2019 komen in het voorjaar van 2020 beschikbaar. Dit betreft ook handhaving op het bestaande rookverbod.
10	Samenwerken (optrekken en kennisdelen) met andere lidstaten voor tabaksontmoediging op Europees niveau (meetmethoden, tabaksproductenrichtlijn, Framework Convention Tobacco Control).		In 2018 heeft Nederland actief deelgenomen aan Europese meetings.	In november 2019 heeft VWS twee internationale meetings gefaciliteerd bij het RIVM voor de WHO over filterventilatie en de invoering van productregulering.

11	De rijksoverheid ondersteunt gemeenten financieel en inhoudelijk bij het maken van beleid voor de rookvrije generatie. De rijksoverheid ondersteunt de inrichting van een (zowel digitaal als fysiek) kennisplatform voor gemeenten. Daarnaast biedt ze gemeenten ondersteuning met het opnemen van rookvrije omgevingen in de omgevingsvisie en Algemene Plaatselijke Verordening.		In 2018 is er door de overheid geen financiële ondersteuning geboden voor het maken van beleid voor de rookvrije generatie. Er zijn geen gemeenten die een rookvrije omgeving in hun omgevingsvisie en/of de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) hebben opgenomen. Gemeenten zijn op eigen initiatief bezig geweest met tabaksontmoedigingbeleid. Dit was erg afhankelijk van prioritering binnen de gemeenten. Gemeenten liepen hiernaast tegen juridische onzekerheden aan met betrekking tot het opnemen van de rookvrije omgeving in de APV.		In 2019 is er door de overheid €800.000 geboden voor het maken van beleid voor de rookvrije generatie. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de GGD GHOR hebben een subsidie van VWS ontvangen om gemeenten te ondersteunen bij het maken van beleid voor de rookvrije generatie. VWS heeft in afstemming met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ook een wetswijziging voorbereid en in internetconsultatie gezet om de bevoegdheid van gemeenten te verduidelijken. Hierin wordt expliciet gemaakt dat gemeenten bevoegd zijn om in decentrale regelgeving rookvrije zones in te stellen. In 2019 kon de gemeente Groningen middels APV rookvrije zones instellen. Dit is de enige gemeente.
12	De rijksoverheid continueert de campagne rookvrij zwanger waarbij de sociale omgeving van zwangere vrouwen wordt gestimuleerd om niet te roken waar ze bij is.		In 2017 heeft de campagne 'Rookvrij Zwanger' 10.084.281 mensen bereikt. Voor 2018 is hierover nog geen specifieke informatie bekend. De campagne bestond in 2018 uit een tv-spot en twee radiosspots. In 2018 was het budget voor de campagne 'Rookvrij Zwanger' €400.000,-. De campagne Rookvrij Zwanger richt zich primair op de doelgroep rokers met een zwangere vrouw in hun omgeving die rookt of gerookt heeft. De belangrijkste boodschap in de campagne is om niet te roken in de buurt van een zwangere vrouw.		De campagne gericht op de sociale omgeving van zwangeren is in 2019 herhaald. De TV spot is van 9-29 september 2019 getoond op tv, aangevuld met online video en een social media campagne. In 2019 was het budget €400.000,- en werden 4.050.206 mensen bereikt. Voor aanvang was de kennis rondom de risico's van roken in de buurt van zwangere vrouwen zeer hoog in zowel de primaire (rokers met een zwangere vrouw in hun omgeving die rookt of gerookt heeft) als de secundaire (rokers in het algemeen) doelgroep. Dit is niet veranderd. Onder de primaire doelgroep vindt ongeveer driekwart het belangrijk om rekening te houden met een zwangere vrouw, een kwart geeft aan het geen probleem te vinden in hun buurt te roken. Onder de secundaire doelgroep vinden meer mensen het belangrijk om rekening met zwangere vrouwen te houden en om niet in hun buurt te roken. Dit is niet veranderd door de campagne. Na de campagne geven significant meer mensen binnen de

			primaire doelgroep aan een afspraak met anderen te hebben gemaakt om niet in de buurt van zwangere vrouwen te roken. Significanter minder mensen uit de primaire doelgroep roken in het bijzijn van zwangere vrouwen. Er zijn geen significante verschuivingen binnen de secundaire doelgroep.
13	De rijksoverheid voert, in afstemming met maatschappelijke partijen, een meerjarige campagne 'Rookvrij opgroeien' uit. De campagne (tv en social media) geeft voorlichting en zorgt voor bewustwording over de gevolgen van roken en meerroken (inclusief blootstelling aan 'derdehandsrook'), met name gericht op ouders van opgroeiende kinderen. De campagne is voldoende intensief om de boogde veranderingen in kennis en houding te realiseren.	In 2018 is de campagne 'Rookvrij opgroeien' (tv en social media) uitgevoerd. Deze campagne geeft voorlichting en zorgt voor bewustwording over de gevolgen van roken en meerroken (inclusief blootstelling aan 'derdehandsrook'), met name gericht op ouders van opgroeiende kinderen. Er is geen informatie bekend over het budget en het bereik van de campagne 'Rookvrij opgroeien'.	In 2019 is de campagne 'Rookvrij opgroeien' niet uitgezet. Er is één meerjarige brede multimediale koepel campagne 'Stoppen met roken' ontwikkeld, waarbij schadelijkheid/rookvrij opgroeien wordt meegenomen in de communicatie om de campagne heen. Het doel is dat rokers meer effectieve stoppogingen ondernemen waardoor de prevalentie van roken afneemt. De eerste deelcampagne zal in januari 2020 zichtbaar zijn. Deze is gericht op het eigen risico dat niet meer aangesproken zal worden per 1 januari wanneer men een 'Stoppen met roken' poging onderneemt. Het budget voor de koepelcampagne was in 2019: €2.000.000.

Roken: thema B – Effectieve en toegankelijke stoppen-met-rokenzorg

	(Nog) niet gestart
	In voorbereiding
	In uitvoering
	Afgerond
	Onbekend

Doelstellingen

	Doelstelling uit NPA	Nulmeting 2018	Voortgang over 2019
1	In 2020 doet 50% (t.o.v. 33% in 2016) van de rokers een serieuze stoppoging en ten minste 20% (t.o.v. 8% in 2016) maakt daarbij gebruik van effectieve zorg (zorg die gebaseerd is op de richtlijn Behandeling Tabaksverslaving en Ondersteuning bij Stoppen met Roken).	In 2018 heeft 36,9% van de rokers (18 jaar en ouder) een serieuze stoppoging gedaan. Er is niet bekend hoe ze dat geprobeerd hebben. In de tweejaarlijkse aanvullende module (start: 2016) is aan zowel rokers als ex-rokers gevraagd welke methode ze hebben gebruikt bij hun meest recente stoppoging (Nicotine- vervangers zoals pleisters of kauwgom, andere medicijnen of geneesmiddelen, de elektronische sigaret, professionele begeleiding, individueel of in een groep, online hulpprogramma's of een stoppen met roken app, iets anders of geen van deze). Er is daarbij niet expliciet gevraagd of ze een bewezen effectieve methode volgens de richtlijn hebben gebruikt. De beste schatting zou dan zijn dat 18% gebruik heeft gemaakt van effectieve zorg, maar het is niet zeker of (ex-) rokers ook echt een bewezen effectieve methode hebben gebruikt. <i>Bron: Kerncijfers Roken 2018, Gezondheids-enquête/Leefstijlmonitor CBS, i.s.m. Trimbos-instituut en RIVM, 2018</i>	Eind 2019 was er nog geen informatie beschikbaar over het percentage van de rokers dat een serieuze stoppoging heeft gedaan in 2019. Cijfers over 2019 worden in de loop van 2020 opgeleverd.
2	In 2020 is er voor iedereen die wil stoppen toegankelijke stoppen-met-rokenzorg en ondersteuning zonder financiële drempels voor eerstelijnszorg programma's.	Eind 2018 viel stoppen-met-roken zorg nog niet onder de verzekerde zorg.	In 2019 zijn de voorbereidingen getroffen waarmee er vanaf 2020 toegankelijke stoppen-met-rokenzorg en ondersteuning zonder financiële drempels voor eerstelijnszorg programma's

			beschikbaar is voor alle verzekerden.
3	In 2020 zijn meer zorgverleners toegerust om motiverende gesprekken te voeren, vaker een stopadvies te geven en iemand door te verwijzen naar gespecialiseerde zorg en/of passende zorg en begeleiding in de buurt.	Eind 2018 is nog niet gewerkt aan de generieke (zorgbrede) e-learning voor zorgverleners, die bedoeld is om hen toe te rusten om motiverende gesprekken te voeren, vaker een stopadvies te geven en iemand door te verwijzen naar gespecialiseerde zorg en/of passende zorg en begeleiding in de buurt nog niet opgestart. Er zijn 1844 behandelaars in het kwaliteitsregister opgenomen. Zorgverleners die opgenomen zijn in dit register zijn voldoende geschoold voor motiverende gespreksvoering. Er is een sociale kaart generiek beschikbaar gekomen via Ikstopnu.nl (publiek) (https://www.ikstopnu.nl/hulp-in-de-buurt/).	Eind 2019 is nog niet gewerkt aan de generieke (zorgbrede) e-learning voor zorgverleners, die bedoeld is om hen toe te rusten om motiverende gesprekken te voeren, vaker een stopadvies te geven en iemand door te verwijzen naar gespecialiseerde zorg en/of passende zorg en begeleiding in de buurt nog niet opgestart. In 2019 zijn 1544 behandelaars in het kwaliteitsregister opgenomen en dus voldoende geschoold voor motiverende gespreksvoering. De daling in het aantal behandelaars dat opgenomen is in het kwaliteitsregister komt mogelijk doordat ook niet geregistreerde behandelaars een vergoeding krijgen, waardoor de noodzaak om zich te registreren lager is.
4	In 2020 krijgen alle zwangere vrouwen die roken een stopadvies van de verloskundig zorgverlener op basis van motiverende gespreksvoering.	In 2018 heeft 61% van de zwangere vrouwen die op enig moment tijdens de zwangerschap roken, stoppen met roken besproken met een professional. <i>Bron: Monitor Middelengebruik 2018 van het Trimbos Instituut.</i>	Eind 2019 was er geen informatie beschikbaar over het aantal rokende zwangere vrouwen die een stopadvies van de verloskundige hulpverlener heeft gehad op basis van motiverende gespreksvoering. De Monitor Middelengebruik wordt pas in 2020 weer uitgevoerd.
5	In 2020 is er in elke regio (waaronder alle geboortezorg/JGZ regio's) een 'zorgpad stoppen met roken' voor de verloskundige en medisch specialistische zorg en is de samenwerking voor zorg en ondersteuning in en tussen deze sectoren goed georganiseerd en waar mogelijk ook ingebed in het bredere aanbod van zorg en preventie in de buurt.	Eind 2018 was er geen informatie beschikbaar over het aantal regio's met een zorgpad 'stoppen met roken' voor de verloskundige en medisch specialistische zorg.	In 2019 heeft het Trimbos-Instituut samen met de Taskforce Rookvrije Start de monitor 'Stoppen-met-roken begeleiding in het Verloskundig Samenwerkingsverband (VSV's)' uitgevoerd. Het merendeel van de ondervraagde VSV's (27 van de 32) had in 2019 een zorgpad voor vrouwen die roken tijdens de zwangerschap. Ongeveer een derde van de ondervraagde VSV's had in 2019 een zorgpad voor vrouwen die zijn gestopt met roken of een zorgpad voor partners/huisgenoten die roken (resp. 12 en 10 VSV's). De rookstatus is door zorgverleners

			goed uitgevraagd en geregistreerd. De overdracht naar met name de kraamzorg en de jeugdgezondheidszorg is een aandachtspunt. <i>Bron: Stoppen-met-roken begeleiding in het Verloskundig Samenwerkings-Verband – Factsheet Monitor Rookvrije Start, Trimbos-Instituut 2019</i>
Afspraken			
	Afspraken uit NPA	Nulmeting 2018	Voortgang over 2019
Zorgverzekeraars			
1	Individuele zorgverzekeraars kiezen ervoor om uiterlijk vanaf 2020 eerstelijns stoppen-met-rokenprogramma's vrij te stellen van het eigen risico bij gecontracteerde zorgaanbieders en communiceren daarover bij hun polisaanbod in 2020. Dit betreft dan zowel de gedragsmatige ondersteuning als de medicatie bij stoppen met roken. Medicatie wordt alleen vrijgesteld van het eigen risico indien deze wordt gecombineerd met gedragsmatige begeleiding en daarmee expliciet onderdeel is van een stoppen met roken programma.	Eind 2018 zijn de activiteiten rondom het vrijstellen van toegankelijke stoppen-met-roken-zorg van het eigen risico nog niet opgestart.	In 2019 zijn er voorbereidingen getroffen zodat per 1 januari 2020 stoppen-met-roken zorg (incl. medicatie) van het eigen risico vrijgesteld wordt. Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen zodat per 1 januari 2020 de vrijstelling van het eigen risico voor stoppen-met-roken zorg (incl. medicatie) in alle polisvoorwaarden staat.
2	Individuele zorgverzekeraars baseren zich bij hun inkoopbeleid 2020 op de Zorgstandaard Stoppen met Roken (de opvolger van de huidige module Stoppen met Roken 2009) die in april 2019 openbaar wordt en spannen zich in om voor alle rokers een passend en toegankelijk stoppen-met-rokenaanbod in te kopen.	Eind 2018 zijn de activiteiten om inkoopbeleid 2020 te baseren op de Zorgstandaard Stoppen met Roken nog niet opgestart.	In 2019 is er discussie geweest over de redenen om meerdere stoppogingen niet te vergoeden. Er is nog een stap te zetten om parameters aan te scherpen. In het bijzonder een essentiële indicator voor zorgzwaarte, die nu nog volledig ontbreekt.
3	Zorgverzekeraars leveren aan de website www.ikstopnu.nl informatie over het aanbod voor stopondersteuning dat zij vergoeden, inclusief over de hoogte van de vergoeding.	In 2018 is de informatie aangeleverd aan www.ikstopnu.nl .	In 2019 is de informatie geüpdatet en bevat verwijzingen naar nieuwe polissen van verzekeraars.

4	Het ZN/LAN knelpuntoverleg stoppen-met-rokenzorg zal worden voortgezet om (nieuwe) knelpunten op het gebied van de stoppen-met-rokenzorg te identificeren en aanpak te monitoren van bestaande knelpunten. Bij het overleg zijn patiëntenverenigingen, zorgverzekeraars, beroepsverenigingen en kennisinstellingen betrokken.	In 2018 heeft het ZN/LAN knelpuntoverleg één keer plaatsgevonden. Het is niet bekend of hier (nieuwe) knelpunten zijn besproken.	In 2019 is gestart met de voorbereidingen om te komen tot effectievere stoppen-met-roken zorg. In opdracht van de NPA subwerkgroep 'stoppen met roken' is een voorstel uitgewerkt. Dit gaat in op drie onderdelen: 1) verbeteren van het kwaliteitsregister 'stoppen met roken', 2) ontwikkelen van kwaliteitsindicatoren voor de stoppen-met-roken zorg en 3) ontwikkelen van een 'Juiste Zorg op de Juiste Plaats' schema om te bepalen welke patiënt (met welke zorgzwaarte) op welke plaats behandeld moet worden. De uitkomsten van dit voorstel worden in 2020 besproken in het ZN/LAN knelpuntoverleg 'stoppen met roken'. In 2019 heeft het ZN/LAN knelpuntoverleg niet plaatsgevonden. Wel zijn de deelnemers geïnformeerd over de voortgang van het deelakkoord roken van het NPA.
Beroepsverenigingen/zorgprofessionals²/kennispartners/LAN (patiëntenorganisaties)			
1	Deze partijen implementeren de multidisciplinaire richtlijn, de specifieke richtlijn en module voor huisartsen en de zorgstandaard.	In 2018 was de generieke 'Richtlijn Tabaksverslaving en stoppen met roken begeleiding' nog van kracht. Voor huisartsen was er in 2018 de Nederlands Huisartsen Genootschap-Behandelijsrichtlijn 'stoppen met roken', welke aansloot bij de herziene multidisciplinaire richtlijn. Eind 2018 was er geen zicht op de mate waarin de richtlijnen en zorgstandaard ook werkelijk geïmplementeerd zijn.	In 2019 was de generieke 'richtlijn Tabaksverslaving en stoppen met roken begeleiding' en de 'zorgstandaard Tabaksverslaving' van kracht (laatstgenoemde per 1 april 2019). Deze vormen de ingangs- en herregistratie-eis voor opname in het Kwaliteitsregister 'Stoppen met roken'. Vanuit het partnership 'Stoppen met roken' zijn de mogelijkheden verkend voor verdere implementatie (onder andere door Nederlandse Vereniging van Artsen voor Longziekten en Trimbos). Eind 2019 was er geen zicht op de mate waarin de richtlijnen en zorgstandaard ook werkelijk geïmplementeerd zijn.
2	Beroepsverenigingen en professionals uit de medisch-specialistische en verloskundige zorg ontwikkelen en	In 2018 is de 'zorgstandaard Tabaksverslaving' ontwikkeld. Omtrent verloskundige zorg is er in 2018/2019 een monitor ontwikkeld	In 2019 is de subsidieaanvraag aangehouden door de Stichting Kwaliteitsgelden Medisch Specialisten (SKMS) vanwege

² Huisartsen, (jeugd) verpleegkundigen, praktijkondersteuners, jeugd- en kinderartsen, medisch specialisten, verloskundige zorgverleners, verslavingsartsen, stoppen met roken coaches.

	implementeren 'zorgpaden stoppen met roken' en leefstijladviezen om stoppers de juiste zorg op maat te kunnen geven.	om de implementatie te kunnen meten (uitvoering 2019). Daarnaast is een subsidieaanvraag bij de Stichting Kwaliteitsgelden Medisch Specialisten (SKMS) ingediend voor het ontwikkelen van het zorgpad 'Stoppen met roken'.	overlap met de reeds ontwikkelde Zorgstandaard 'stoppen met roken' zorg. In 2020 zal het project starten met als doel om de tweedelijs zorgverleners beter in staat te stellen om 'stoppen met roken' zorg te organiseren en te verlenen (of door te verwijzen). In 2019 heeft het Trimbos-Instituut samen met de Taskforce Rookvrije Start de monitor 'Stoppen-met-roken begeleiding in het Verloskundig Samenwerkingsverband (VSV's)' uitgevoerd. Het merendeel van de ondervraagde VSV's (27 van de 32) heeft een zorgpad voor vrouwen die roken tijdens de zwangerschap. Ongeveer een derde van de ondervraagde VSV's heeft een zorgpad voor vrouwen die zijn gestopt met roken of een zorgpad voor partners/huisgenoten die roken (resp. 12 en 10 VSV's). De rookstatus wordt door zorgverleners goed uitgevraagd en geregistreerd. De overdracht naar met name de kraamzorg en de JGZ is een aandachtspunt. <i>Bron: Stoppen-met-roken begeleiding in het Verloskundig Samenwerkingsverband – Factsheet Monitor Rookvrije Start, Trimbos-Instituut 2019</i>
3	Zorgprofessionals geven stopadviezen, bieden begeleiding en verwijzen zo nodig door. Er is een goed aansluitend aanbod, zoveel mogelijk in de eigen buurt, waar de hulpverlener naar kan verwijzen. Daar waar mogelijk stimuleren zij ook het gebruik van veilige en doelmatige e-health.	Eind 2018 was er geen informatie beschikbaar over het aansluitende aanbod en de stimulering (waar mogelijk) van het gebruik van veilige en doelmatige e-health. Verder was er geen informatie beschikbaar over het aantal verwijzingen door zorgprofessionals/hulpverleners. Dit is in de praktijk lastig meetbaar in verband met administratieve last.	Eind 2019 was er geen informatie beschikbaar over het aansluitende aanbod en de stimulering (waar mogelijk) van het gebruik van veilige en doelmatige e-health. Verder was er geen informatie beschikbaar over het aantal verwijzingen door zorgprofessionals/hulpverleners. Dit is in de praktijk lastig meetbaar in verband met administratieve last.
4	Zorgprofessionals in de (academische) ziekenhuizen voeren pilots uit, gericht op het trainen van zorgprofessionals in het geven van een kort en bondig stopadvies.	In 2018 zijn er nog geen (proef)implementaties door zorginstellingen uitgevoerd. Er wordt gewacht op subsidie. Er zal eerst een proefimplementatie plaatsvinden en het 'Very Brief Advice' (VBA) wordt eerst uitgerold	In 2019 zijn er nog geen (proef)implementaties door zorginstellingen uitgevoerd. De subsidie is in november 2019 toegekend. Er worden voorbereidingen getroffen. Het

		in Groningse zorginstellingen. De looptijd van het project is 3 jaar en het bestaat uit 2 fasen.	streven is in februari 2020 te starten.
5	Zorgprofessionals in de GGZ en verslavingszorg voeren pilots uit, gericht op ondersteuning van ernstige psychiatrische patiënten bij stoppen met roken.	Eind 2018 zijn de pilots gericht op ondersteuning van ernstige psychiatrische patiënten bij stoppen met roken nog niet opgestart. Daarnaast was er nog geen informatie beschikbaar over het aantal getrainde zorgprofessionals.	Eind 2019 zijn de pilots gericht op ondersteuning van ernstige psychiatrische patiënten bij stoppen met roken nog niet opgestart. Dit wegens gebrek aan middelen. Daarnaast was er nog geen informatie beschikbaar over het aantal getrainde zorgprofessionals.
6	Zorgprofessionals benutten campagnes bij stopadvies, begeleiding dan wel bij verwijzing naar effectieve ondersteuning of zorg.	In 2018 heeft het Trimbos Instituut 915 zorgorganisaties voorzien van in totaal ~1500 standaard Stoptober pakketten (à 2 posters, 100 visitekaartjes en 100 flyers). Daarnaast heeft het Trimbos Instituut een informatieavond 'Stoptober 2018' verzorgd voor in het Kwaliteitsregister 'Stoppen met Roken' ingeschreven zorgverleners en coaches voor intensieve stopbegeleiding.	In 2019 heeft het Trimbos Instituut circa 2.000 zorgorganisaties voorzien van ongeveer 1350 standaard Stoptober pakketten (à 2 posters, 100 visitekaartjes en 100 flyers). Daarnaast is een grote hoeveelheid pakketten-op-maat (op aanvraag) gemaakt en verzonden. Daarnaast heeft het Trimbos Instituut een informatieavond 'Stoptober 2019' verzorgd. Deze was vrij/gratis toegankelijk voor zorgverleners en stoppen-met-roken-coaches.
7	Het Partnership faciliteert kwaliteitsbewaking van de stoppen-met rokenzorg met een kwaliteitsregister, een richtlijn en een zorgstandaard.	De richtlijn Tabaksverslaving en Stoppen met roken begeleiding 2016 beschrijft waar kwalitatief hoogwaardige stoppen-met-roken zorg aan dient te voldoen, uitgaande van actuele evidence-based literatuur. De richtlijn is een herziening van de oorspronkelijke CBO-richtlijn Behandeling van Tabaksverslaving (2004) en een eerdere actualisatie (2009). In 2017 is een addendum gepubliceerd gericht op de ondersteuning van zwangere vrouwen. De zorgstandaard Tabaksverslaving is een praktische afgeleide van de richtlijn, en beschrijft hoe multidisciplinaire, goede stoppen-met-roken-zorg eruit ziet. Ofwel: wie (zorgprofessional / coach) biedt welk type zorg (adviseren, motiveren, begeleiden, doorverwijzen) aan welke roker (generiek, geïndiceerd) en hoe is	De zorgstandaard Stoppen met Roken is formeel op 1 april 2019 gepubliceerd, en vormt een aanpassing en uitbreiding van de Zorgmodule Stoppen met Roken uit 2009. Het is een generiek model (blauwdruk) en beschrijft daarom niet concreet hoe de stoppen-met-roken-zorg lokaal georganiseerd en afgestemd dient te worden. Ook is er een aanzet gedaan tot een verbeterslag van het Kwaliteitsregister Stoppen met Roken. Het Kwaliteitsregister Stoppen met Roken bevatte begin 2019 (feb.) 1544 zorgverleners en coaches die intensieve stopbegeleiding leveren conform de richtlijn en zorgstandaard. Zorgverleners die zelf geen intensieve stopbegeleiding bieden, kunnen dit register aanroepen voor (lokale) doorverwijzing. Zorgverzekeraars kunnen het

		het zorgveld hierin onderling afgestemd, met aandacht voor terugvalpreventie.	register gebruiken bij hun zorginkoop. Tevens is er een aanzet gedaan tot herziening van de richtlijn Tabaksverslaving en stoppen-met-roken-begeleiding. In 2019 is bovendien de herziene Zorgstandaard Tabaksverslaving (voorheen: zorgmodule) gepubliceerd, en is er een aanzet gemaakt tot implementatie ervan. Richtlijn, zorgstandaard en Kwaliteitsregister zijn producten van het stoppen-met-roken-zorgveld (Partnership Stop met Roken).
Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG), Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) en InEen			
1	Huisartsen worden ondersteund in het geven van een stopadvies door aanvullende niet-medicamenteuze stopadviezen bij de medicamenteuze informatie toe te voegen in het Elektronisch voorschrijfsysteem (EVS)/ Consultwijzer.	Eind 2018 is informatie over stoppen met roken opgenomen in het EVS, met name over medicatie. De schrijfwijze van de algemene tekst is passief. Er wordt summier verwezen naar gedragsmatige ondersteuning.	In 2019 is de ondersteuning aan huisartsen geactualiseerd en aangevuld met de niet-medicamenteuze adviezen. Tevens is er op een actievere manier geschreven en de vermelding van de leefstijlmodule is duidelijker gedaan. De vermelding over de e-sigaret is toegevoegd en er is extra aandacht voor gedragsmatige veranderingen.
2	Voor huisartsen wordt een module in NHGDoc (een medisch beslisondersteunend systeem voor de huisarts) ontwikkeld, die de huisarts attendeert op het bespreken van (stoppen met) roken bij specifieke patiëntengroepen (zoals jeugdigen, zwangeren) en hen geleidt naar passende interventies volgens de NHG richtlijnen.	Eind 2018 zijn de aanpassingen in Nederlands Huisartsengenootschap (NHG) Doc (NHGDoc) nog niet opgestart in verband met het ontbreken van een subsidietoewijzing.	In 2019 is na de ontvangen subsidietoewijzing contact opgenomen met het bedrijf ExpertDoc, dat NHGDoc ontwikkelt en onderhoudt. In januari 2020 is er een startbijeenkomst met de makers van de NHG- Behandelrichtlijn, waarbij afspraken worden gemaakt over de aanpak en de planning.
3	Er worden periodieke aanpassingen in Stoppen met roken-pagina's van Thuisarts.nl gedaan, bijvoorbeeld na herziening van de NHG-behandelrichtlijn en de NHG zorgmodule Leefstijl Roken.	In 2018 stond op thuisarts.nl informatie over stoppen met roken in aansluiting op de Nederlands Huisartsengenootschap (NHG)-behandelrichtlijn die in oktober 2017 verscheen. Er volgen nog aanpassingen zodra de NHG-behandelrichtlijn of andere relevante richtlijnen worden geactualiseerd.	In 2019 zijn er aanpassingen aangebracht in de teksten voor thuisarts.nl over roken en zwangerschap, in aansluiting op het addendum van de richtlijn over zwangerschap: "Ik wil stoppen met roken voordat ik zwanger word" en "Ik ben zwanger en wil stoppen met roken". Deze teksten zijn op 7-1-2020 gepubliceerd op thuisarts.nl.

4	Er wordt onderzocht of verwijzingen naar de pagina's over roken op (risicovol) leefstijlgerelateerde pagina's op Thuisarts.nl (zoals over alcoholgebruik, SOA, drugsgebruik) mogelijk zijn.		In 2018 is nog niet onderzocht of verwijzingen naar pagina's over roken op (risicovol) leefstijlgerelateerde pagina's op thuisarts.nl mogelijk zijn. De teksten over stoppen met roken zijn goed te vinden. Onder het onderwerp Stoppen met roken staan verschillende 'situaties'. Zie: https://www.thuisarts.nl/stoppen-met-roken . In 2018 zijn deze pagina's 140.000 keer bezocht. Bij relevante roken gerelateerde aandoeningen (zoals COPD, Astma, Hart- en Vaatziekten) komen stoppen-met-roken adviezen aan bod.		In 2019 is er contact geweest met Trimbos Instituut over een betere verwijzing tussen het Trimbos Instituut en thuisarts.nl. Hiervoor wordt in 2020 een verdere afspraak gemaakt. In 2019 zijn de pagina's over stoppen met roken op thuisarts.nl 158.000 keer bezocht.
5	Om deskundigheidsbevordering van zorgprofessionals in de huisartsenzorg te stimuleren wordt een e-learning Stoppen met roken voor de huisartsenzorg ontwikkeld.		In 2018 is de ontwikkeling van een e-learning 'Stoppen met roken' voor de huisartsenzorg nog niet gestart.		In 2019 is de e-learning 'Stoppen met roken' voor de huisartsenzorg ontwikkeld. Deze verscheen 16 december 2019. De e-learning is gebaseerd op de Nederlands Huisartsengenootschap (NHG)-Behandelrichtlijn 'Stoppen met roken' en de NHG-Zorgmodule 'Leefstijl Roken'. De e-learning behandelt meerdere praktijkvoorbeelden, ondersteund met duidelijke video's. De e-learning gaat onder andere in op (contra-) indicaties voor medicamenteuze ondersteuning, het onderscheid tussen meerroken en derdehands rook, het beleid bij stoppen met roken tijdens zwangerschap en borstvoeding en de effecten van de e-sigaret. In de eerste maand van 2020 is de e-learning door 420 mensen gevolgd: grotendeels huisartsen (in opleiding) en 29 praktijkondersteuners.
Taskforce Rookvrije Start (geboorte- en jeugdgezondheidszorg)					
1	De Taskforce ontwikkelt een monitor en past deze toe om de implementatie van stoppen-met-rokenbeleid in de verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's) te meten, en om de VSV's te kunnen vergelijken en te stimuleren.		In 2018 is begonnen met de ontwikkeling van een monitor om het Stoppen-met-roken beleid in de verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's) in kaart te brengen. Met de monitor 'Stoppen-met-roken begeleiding in het Verloskundig Samenwerkings-		In 2019 heeft het Trimbos samen met de Taskforce Rookvrije Start de monitor 'Stoppen-met-roken begeleiding in het Verloskundig Samenwerkingsverband' uitgevoerd. Meer dan 500 zorgverleners hebben de vragenlijst ingevuld en bijna de helft van de

		verband' wordt onderzocht: • de voortgang van implementatie van de aanbevelingen uit de richtlijn 'Behandeling van tabaksverslaving en stoppen met roken ondersteuning bij zwangere vrouwen'. • de samenwerking tussen de verschillende geboortezorgprofessionals en de ontwikkeling van zorgpaden stoppen met roken (SMR). • (ander) beleid met betrekking tot stoppen-met-roken zorg binnen de geboortezorgketen.	VSV's (32) hebben de vragen over het beleid ingevuld. De belangrijkste uitkomsten zijn: • het merendeel van de ondervraagde VSV's (27 van de 32) heeft een stoppen-met-roken beleid. Veel VSV's (22) hebben tenminste vier beroepsgroepen betrokken bij de ontwikkeling van beleid. • Het uitvragen en registreren van de rookstatus van zwangere vrouwen is vrijwel altijd onderdeel van het eerste consult. • De overdracht, met name naar de kraamzorg en de jeugdgezondheidszorg (JGZ) is een aandachtspunt. Verder is meer aandacht nodig voor terugval en voor roken door partners. Ook de afstemming met partijen die intensieve stoppen-met-roken ondersteuning bieden (eerste lijn, stoppen-met-roken coaches en verslavingszorg) kan beter. De uitkomsten van de monitor worden gebruikt om VSV's actief te ondersteunen bij het ontwikkelen en implementeren van stoppen-met-roken beleid.
2	De Taskforce doet visitaties om VSV's te helpen rookvrij te worden, hun zorgpad voor zwangere rokende vrouwen en partners verder te ontwikkelen en te implementeren en de ketensamenwerking te verbeteren.	In 2018 zijn er geen visitaties/werkbezoeken door de Taskforce uitgevoerd.	In 2019 heeft de Taskforce 'Rookvrije Start' een werkbezoek gebracht aan de verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's) 's-Hertogenbosch en Apeldoorn. Door een werkbezoek krijgt het VSV inzicht in de manier waarop zij haar stoppen-met-roken zorg organiseert en wat zij kan verbeteren. Anderzijds krijgt de landelijke Taskforce inzicht in goede voorbeelden en knelpunten in de zorg. Voorafgaand aan een werkbezoek stelt het VSV samen met de Taskforce een programma op waarbij gesproken wordt met verschillende gesprekspartners. De monitor Rookvrije Start kan worden ingezet om het VSV de mogelijkheid te bieden zich te spiegelen aan andere VSV's. Na afloop van het werkbezoek ontvangt het VSV een uitgebreid rapport met aanbevelingen. De

			eerste werkbezoeken zijn enthousiast ontvangen. Het VSV 's-Hertogenbosch heeft de adviezen al ter harte genomen en gaat verder met verbeteren van de stoppen-met-roken zorg. Het rapport aan het VSV Apeldoorn volgt in januari 2020.
3	De Taskforce ontwikkelt en implementeert verdiepende trainingen (o.a. e-learning rookvrije start, e-learning kraamzorg, omgaan met lage SES, nascholing nicotine vervangende middelen in de zwangerschap en motiverende gespreksvoering rokende zwangere vrouwen).	In 2018 is de ontwikkeling van verdiepende trainingen nog niet gestart. Het scholingsaanbod van de Rookvrije Start bestond in 2018 uit de e-learning Rookvrije Start en een training om zwangeren te helpen te stoppen met roken, voor verloskundigen, gynaecologen en verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's).	Op 26 juni 2019 werd een goedbezochte conferentie Rookvrije Start georganiseerd. Het voeren van motiverende stoppen-met-roken gesprekken en het versterken van de samenwerking in de geboortezorg bij stoppen met roken waren hierbij de rode draad. De multidisciplinaire e-learning Rookvrije Start is in 2019 aangevuld met informatie over nicotinevervangende middelen. Eind 2019 is gestart met het doorontwikkelen van de e-learning. Er wordt een variant gemaakt voor kraamzorgmedewerkers en een hoofdstuk toegevoegd over het voeren van een motiverend gesprek over stoppen met roken met laaggeletterde cliënten of cliënten met beperkte gezondheidsvaardigheden (begin 2020 beschikbaar). De e-learning Rookvrije Start is in 2019 door 1270 cursisten afgerond. Aanvullend op de e-learning is in 2019 een workshop Rookvrije Start ontwikkeld voor zorgverleners om te oefenen met het voeren van een motiverend stoppen-met-roken gesprek. De training voor verloskundigen (in opleiding) om zwangeren te helpen te stoppen met roken en VSV's is uitgebreid met oefeningen om de koolmonoxidemeter en beeldverhalen te gebruiken tijdens een stoppen-met-roken gesprek. De V-MIS training voor verloskundigen (in opleiding) en VSV's is 20 keer uitgevoerd.
Gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie			

1	Deze gemeenten kunnen (lichte) regie voeren als het gaat om zorgpaden en samenwerking.	In 2018 is niet bekend of gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie (lichte) regie voeren als het gaat om zorgpaden en samenwerking.	In 2019 is niet bekend of gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie (lichte) regie voeren als het gaat om zorgpaden en samenwerking.
2	Deze gemeenten kunnen in samenwerking met zorgverleners een lokale sociale kaart maken voor stoppen-met-rokenondersteuning.	In 2018 is niet bekend of gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie in samenwerking met zorgverleners een lokale sociale kaart maken voor stoppen-met-rokenondersteuning.	In 2019 is niet bekend of gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie in samenwerking met zorgverleners een lokale sociale kaart maken voor stoppen-met-rokenondersteuning.
3	Deze gemeenten hebben in hun tabaksontmoedigingsbeleid specifiek aandacht voor het bereiken van mensen met lage SES.	In 2018 is niet bekend of gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie in hun tabaksontmoedigingsbeleid specifiek aandacht voor het bereiken van mensen met lage SES hebben.	In 2019 is niet bekend of gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie in hun tabaksontmoedigingsbeleid specifiek aandacht voor het bereiken van mensen met lage SES hebben.
4	Deze gemeenten nemen waar mogelijk stoppen met roken op in subsidies/opdrachten aan JGZ organisaties.	stoppen met roken opnemen in subsidies/opdrachten aan JGZ organisaties.	In 2019 is niet bekend of gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie stoppen met roken opnemen in subsidies/opdrachten aan JGZ organisaties.
5	Deze gemeenten ondersteunen een lokale uitrol van landelijke campagnes.	In 2018 is niet bekend of gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie een lokale uitrol van landelijke campagnes ondersteunen.	In 2019 is niet bekend of gemeenten met beleid voor de Rookvrije Generatie een lokale uitrol van landelijke campagnes ondersteunen.
De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)			
1	De VNG stimuleert gemeenten tot het formuleren van een lokale of regionale aanpak, waarvan de inzet op roken zoals geformuleerd in dit deelakkoord, daar onderdeel van uit maakt. In deze aanpak ligt de focus op wijken waar de urgentie het hoogst is.	In 2018 zijn de activiteiten omtrent het stimuleren van gemeenten tot het formuleren van een lokale of regionale aanpak nog niet opgestart.	In 2019 is in elke provincie een informatiebijeenkomst georganiseerd over de integrale aanpak van een lokaal/regionaal preventieakkoord. De informatie over en de mogelijkheden voor ondersteuning voor het vormen van een regionaal preventieakkoord is te vinden op de website van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG): https://vng.nl/sites/default/files/factsheet_ondersteuningsprogramma_lokale-preventieakkoorden.pdf .

GGD GHOR Nederland (NL)				
1	GGD GHOR NL draagt, op basis van de JGZ Preventieagenda samen met ActiZ en NCJ, bij aan de ontwikkeling van de tools en de randvoorwaarden voor de implementatie van een gezonde leefstijl (waaronder niet roken) onder ouders.		In 2018 zijn de activiteiten omtrent de ontwikkeling van tools en de randvoorwaarden voor de implementatie van een gezonde leefstijl nog niet opgestart.	In 2019 is er geen voortgang gerapporteerd omtrent de ontwikkeling van tools en de randvoorwaarden voor de implementatie van een gezonde leefstijl.
2	GGD GHOR NL ondersteunt de samenwerking van JGZ-professionals onderling en met andere zorginstellingen en zorgverleners, onder meer met het programma Kansrijke Start. GGD GHOR NL zal met GGD'en en andere JGZ-organisaties de ambities op het gebied van roken agenderen binnen het programma Kansrijke Start.		In 2018 zijn de activiteiten omtrent de ondersteuning van JGZ-professionals onderling en met andere zorginstellingen en zorgverleners nog niet opgestart.	In 2019 is er geen voortgang gerapporteerd omtrent de ondersteuning van JGZ-professionals onderling en met andere zorginstellingen en zorgverleners.
3	GGD GHOR NL ondersteunt GGD'en om met zorginstellingen en zorgverleners in gesprek te gaan om stopondersteuning verder te verspreiden in alle zorglocaties. Als er onvoldoende stopondersteuning in de regio wordt aangeboden zal de GGD in overleg gaan voor meer aanbod, eventueel door zelf gecontracteerd te worden door de zorgverzekeraar.		In 2018 zijn de activiteiten omtrent de ondersteuning van GGD'en om met zorginstellingen en zorgverleners in gesprek te gaan om stopondersteuning verder te verspreiden in alle zorglocaties nog niet opgestart.	In september 2019 is er een bijeenkomst georganiseerd over samenwerking met zorgpartijen met betrekking tot preventie, waaronder roken. Hier waren circa 60 deelnemers aanwezig. Er is geïnventariseerd aan welke samenwerkingen gedacht werd. Daarnaast zijn GGD'en in het kader van Stoptober ondersteund om met zorgpartijen contact op te nemen over het gebruik van Stoptober bij stoppen met roken. Dit is onder meer gedaan via een voorbeeldbrief en door een avond voor zorgpartijen te organiseren.
4	Alle GGD'en werken mee aan de online stopondersteuning van Stoptober.		In 2018 hebben 24 (van de 25) GGD'en meegedaan om Stoptober onder de aandacht te brengen. Per regio verschilt het hoe actief de werving heeft plaatsgevonden en wat voor ondersteuning de GGD heeft aangeboden. GGD'en brachten de landelijke campagne Stoptober lokaal onder de aandacht door o.a: - het verspreiden van promotiematerialen naar relevante partners, - wervingsactiviteiten in samenwerking met zorgpartijen,	In 2019 hebben 24 (van de 25) GGD'en meegedaan om Stoptober onder de aandacht te brengen. Per GGD verschilt het hoe actief de werving heeft plaatsgevonden en wat voor ondersteuning de GGD heeft aangeboden. GGD'en brachten lokaal de landelijke campagne Stoptober onder de aandacht door o.a: - het verspreiden van promotiematerialen naar relevante partners, - wervingsactiviteiten in samenwerking met zorgpartijen,

		gemeente en lokale partijen zoals bedrijven en maatschappelijke organisaties. - het leggen van verbindingen met Rookvrije Generatie en met andere gezonde-wijkaanpakken zoals 'Gezond in de stad'. In het overzicht 'Een blik op de Stoptoberactiviteiten van de GGD'en in 2018' zijn de belangrijkste activiteiten van de GGD'en gebundeld (https://www.ggdghorkennisnet.nl/thema/leefstijlthemas/publicaties/publicatie/25838-een-blik-op-de-ggd-stoptober-activeiten-2018).	gemeente en lokale partijen zoals bedrijven en maatschappelijke organisaties. - het leggen van verbindingen met Rookvrije Generatie en met andere gezonde-wijkaanpakken zoals 'Gezond in de stad'. In het overzicht 'Een blik op de Stoptoberactiviteiten van de GGD'en in 2019' zijn de belangrijkste activiteiten van de GGD'en gebundeld (https://www.ggdghorkennisnet.nl/thema/leefstijlthemas/publicaties/publicatie/25921-een-blik-op-de-ggd-stoptober-activeiten-2019).
Alliantie Nederland Rookvrij! (ANR)			
1	ANR blijft Stoptober met financiële ondersteuning van de rijksoverheid organiseren en reserveert daar zelf ook financiële middelen voor.	In 2018 werd Stoptober vanuit Alliantie Nederland Rookvrij georganiseerd. De drie fondsen, samenwerkend in Alliantie Nederland Rookvrij, hebben dit financieel ondersteund. In 2018 was het totaalbudget voor Stoptober bijna 1 miljoen euro.	In 2019 is Stoptober georganiseerd. De drie fondsen samenwerkend in Alliantie Nederland Rookvrij en VWS hebben dit financieel ondersteund. Het totaalbudget voor 2019 was iets meer dan 1 miljoen euro.
2	ANR versterkt ikstopnu.nl en verwijst naar ikstopnu.nl in communicatie-uitingen.	In 2018 heeft ANR structureel overleg gehad met Trimbos Instituut waarin besproken werd of er lacunes konden worden geïdentificeerd, die ANR zou kunnen helpen opvullen. Indien relevant, werden relaties gewezen op het belang van verwijzen naar 'ikstopnu.nl'. Bij activiteiten van ANR zelf waarin aandacht werd besteed aan stoppen met roken, is ook verwezen naar 'ikstopnu.nl'.	In 2019 hebben partners rondom Stoptober een nieuwsbrief ontvangen met informatie over hoe ze konden meedoen met Stoptober. In de handleiding 'Rookvrij Werken' en in de stappenplannen voor kindomgevingen is een verwijzing gemaakt naar 'ikstopnu.nl'. In gesprekken tussen ANR en partijen over stoppen met roken is gewezen op 'ikstopnu.nl'.
3	ANR activeert partners van de Alliantie om mee te doen aan stoppen-met-roken campagnes en te verwijzen naar ikstopnu.nl.	In 2018 hebben partners rondom Stoptober een nieuwsbrief ontvangen met informatie over hoe ze konden meedoen met Stoptober.	In 2019 hebben partners rondom Stoptober een nieuwsbrief ontvangen met informatie over hoe ze konden meedoen met Stoptober. In de handleiding 'Rookvrij Werken' en in de stappenplannen voor kindomgevingen is een verwijzing gemaakt naar 'ikstopnu.nl'. In gesprekken tussen ANR en partijen over stoppen met roken is gewezen op 'ikstopnu.nl'.

4	ANR identificeert kansen voor stoppen met roken die voortkomen uit regionale initiatieven voor de Rookvrije Generatie en deelt deze met het Landelijk coördinatiepunt stoppen met roken.		In 2018 is niet specifiek bijgehouden of er geïdentificeerde kansen zijn voortgekomen uit regionale initiatieven en hoe deze gedeeld zijn met het landelijk coördinatiepunt.		In 2019 is de verwachting geweest dat gemeenten en GGD-en steeds meer actief worden op stoppen met roken als reactie op de vele omgevingen die nu rookvrij worden. De norm verandert hierdoor. De roker wordt op steeds meer plekken ermee geconfronteerd dat hij/zij er niet kan roken en zal zo ook meer gestimuleerd worden te stoppen. Daarnaast is de ANR betrokken geweest bij het ondersteuningstraject rookvrije omgeving van GGD GHOR en heeft advies gegeven op de aanvragen en plannen van de GGD-en. Hierin is te zien dat stoppen met roken daar vaak onderdeel van uitmaakt. Het Trimbos Instituut heeft meegekeken met deze aanvragen. Doordat het Trimbos, waar het landelijk coördinatiepunt zit, steeds meer zelf in de regio actief is en de VNG een steeds grotere rol speelt, is de rol die ANR hier nog heeft zeer beperkt.
5	ANR verbindt de (communicatietrajecten en pr-bijeenkomsten van) partners van de Alliantie met de gezamenlijke communicatieagenda		In 2018 is het communicatietraject rondom 'Stoppen met roken' campagnes nog niet opgestart.		In 2019 was de communicatiekalender in ontwikkeling.
Rijksoverheid					
1	De rijksoverheid ondersteunt Stoptober en voert deze campagne mede uit.		In 2018 was het budget voor de Stoptober campagne € 1050.000. Uit dit budget is alles betaald; personeel, materiaal, accountant, websites, apps, magazine, advertenties radio, tv en social etc. In 2018 hebben 56.000 mensen de app van de Stoptober campagne gedownload. Via social media zijn ruim 8 miljoen mensen bereikt. Uit het onderzoek dat in 2016 is uitgevoerd door het AMC, is naar voren gekomen dat 70% van de Stoptober deelnemers, Stoptober heeft volgehouden en niet heeft gerookt. Van de deelnemers is 52% na drie maanden nog steeds gestopt met roken.		In 2019 is Stoptober georganiseerd. De drie fondsen samenwerkend in Alliantie Nederland Rookvrij (ANR) hebben dit financieel ondersteund, naast VWS. Het totaalbudget voor 2019 was iets meer dan 1 miljoen euro. In 2019 hebben ruim 50.000 mensen meegedaan aan Stoptober. <i>Bron: hartstichting.nl.</i>

2	De rijksoverheid voert een meerjaarlijkse stoppen-met-roken campagne uit (tv en social media), in afstemming met maatschappelijke partijen en zorgverleners. De campagne is voldoende intensief om de beoogde gedragsverandering te realiseren.		In 2018 is de meerjaarlijkse stoppen-met-roken campagne nog niet opgestart.		Er komt 1 meerjarige brede multimediale koepel campagne 'stoppen met roken' waarbij schadelijkheid/rookvrij opgroeien wordt meegenomen in de communicatie om de campagne heen. De campagne wordt in 2019/2020 ontwikkeld. Het doel is dat rokers meer effectieve stoppogingen ondernemen waardoor de prevalentie van roken afneemt. De eerste deel campagne zal in januari 2020 zichtbaar zijn. Deze is gericht op het eigen risico dat niet meer aangesproken zal worden per 1 januari wanneer men een 'stoppen met roken' poging onderneemt. Het budget voor de koepelcampagne is in 2019: €2.000.000 en voor 2020 €2.800.000.
3	De rijksoverheid versterkt de ondersteuning van het Landelijk coördinatiepunt stoppen met roken (onderdeel van het Nationaal Expertisecentrum Tabaksontmoediging).		Sinds enkele jaren onderhoudt het Trimbos Instituut, met subsidie van VWS, het Coördinatiepunt 'Stoppen met Roken'. Dit coördinatiepunt heeft een online platform ingericht waarop zorgverleners onderling informatie kunnen uitwisselen en elkaar specifieke vragen over stoppen-met-roken zorg stellen. Het coördinatiepunt brengt tevens het stoppen-met-roken landschap in Nederland in kaart en draagt bij aan de website www.rokeninfo.nl/professionals .		In 2019 is €155.000 subsidie verleend aan het Trimbos Instituut voor het 'Landelijk Coördinatiepunt Stoppen met Roken' (LC SMR). Het LC SMR richt zich op het informeren van publiek over de mogelijkheden om te stoppen met roken en het ondersteunen van (zorg)professionals om rokers te motiveren om te stoppen en een rookvrij leven te leiden. Hiervoor zijn de volgende activiteiten uitgevoerd: 1. Versterken van het platform 'stoppen met roken' voor zorgverleners. 2. Door ontwikkelen van de sociale kaart 'stoppen met roken begeleiding' voor zorgverleners. 3. Het in kaart brengen van de spreiding van 'stoppen met roken' zorg in Nederland. 4. Ontwikkelen van een set implementatiecriteria voor bewezen effectieve 'stoppen met roken' interventies. 5. Deelnemen aan de werkgroep Sociaaleconomische Gezondheidsverschillen (SEGV) en het toegankelijk maken van informatie en stopondersteuning voor rokers met een laag opleidingsniveau.

4	De rijksoverheid vergroot de capaciteit van ikstopnu.nl.	In 2018 hebben er 178.362 sessies plaatsgevonden op de website www.ikstopnu.nl . Ter vergelijking: er waren 138.412 bezoekers op de website www.ikstopnu.nl in dezelfde periode in 2017. In 2018 spendeerden de bezoekers gemiddeld 1,48 minuten op de website. Het bounce percentage was 55%. Er waren in 2018 77% bezoekers die voor de eerste keer op de website komen. Bezoekers bezochten gemiddeld 2,7 pagina's. Er is in 2018 €20.000 uitgegeven aan Google Ad. Daarnaast is er ook gebruik gemaakt van Social Media en Display Advertising.	In 2019 was het budget voor de website www.ikstopnu.nl €118.080 (instellingssubsidie) Er hebben 567.900 sessies van zo'n 399.559 bezoekers plaatsgevonden (toename 189%). Daarnaast spendeerden de bezoekers gemiddeld 1,54 minuten op de website. Het bouncepercentage was 50% (een daling van 9% ten opzichte van 2018). Er waren 70% bezoekers die voor de eerste keer op de website komen (een daling van 9% ten opzichte van 2018). Er zijn meer terugkerende bezoekers geweest in 2019. De bezoekers bezochten gemiddeld 3 pagina's. Daarnaast zijn de volgende stappen genomen: Paid Search (Google Ads) en Organic Search (SEO), aankoop SEO-tool MOZ, Linkbuilding (social media).
5	De rijksoverheid zorgt ervoor dat de publieksinformatie over stoppen met roken op www.rokeninfo.nl aantrekkelijk is voor jongeren.	In 2018 is de ondersteuning door de rijksoverheid nog niet opgestart. In december 2018 is de website www.roken.info 752 keer bezocht. Er werden 2,05 pagina's bekeken. Het bouncepercentage was eind 2018 69,19%.	In 2019 is de ondersteuning door de rijksoverheid nog niet gestart. Doordat het budget voor de ondersteuning in het najaar van 2019 is vrijgekomen, is dit doorgeschoven naar 2020. Eind 2019 werd de website www.roken.info 895 keer bezocht. Er werden 1,85 pagina's bekeken. Het bouncepercentage was eind 2019 71,46%.
6	De rijksoverheid beziet met het Zorginstituut Nederland op welke wijze er meer maatwerk geleverd kan worden aan alle rokers die willen stoppen (Zinnige Zorg traject) en of daarbij sprake is van eventuele belemmeringen in de regelgeving.	In 2018 heeft het Zorginstituut in het kader van hun 'Zinnige Zorg traject', de zorg voor mensen met chronic obstructive pulmonary disease (COPD) geanalyseerd en een verbeter-signalement opgesteld. Daarin zitten onder meer aanbevelingen rondom stoppen met roken. Het Zorginstituut gaat met het veld bezien hoe die aanbevelingen kunnen worden opgevolgd. Die moeten tot meer maatwerk leiden voor mensen met COPD. VWS zal erop toezien dat deze aanbevelingen breder zullen gelden alleen voor mensen met COPD. Uit het rapport van het Zorginstituut blijkt dat er geen belemmeringen in de regelgeving zijn.	Eind 2019 is deze actie afgerond. Het gaat meelopen in de afspraak in het NPA dat zorgverzekeraars op maat moeten inkopen voor hun verzekerden.

7	De rijksoverheid biedt ondersteuning bij de ontwikkeling en implementatie van 'zorgpaden voor stoppen met roken' (benchmark verloskundige zorg, praktische handreiking) voor verloskundige zorgverleners en de tweedelijnszorg.	In 2018 is de ondersteuning bij de ontwikkeling en implementatie van 'zorgpaden voor stoppen met roken' voor verloskundige zorgverleners en de tweedelijnszorg nog niet gestart. De Taskforce Rookvrije Start ontvangt subsidie voor de uitvoering van het project Taskforce Rookvrije Start Lokaal. Het projectplan is gericht op 2 kernthema's. Kernthema 1 bestaat uit elkaar aanvullende activiteiten om zorgpaden en stoppen-met-roken beleid binnen verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's) te ontwikkelen (onder andere middels onderzoek, werkbezoeken, handreiking en doorverwijs-interventie Rookvrije Ouders) .	In 2019 heeft de Taskforce Rookvrije Start subsidie ontvangen voor de uitvoering van het project Taskforce Rookvrije Start Lokaal. Het projectplan is gericht op 2 kernthema's. Kernthema 1 bestaat uit elkaar aanvullende activiteiten om zorgpaden en stoppen-met-roken beleid binnen verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's) te ontwikkelen (oa middels onderzoek, werkbezoeken, handreiking en doorverwijs-interventie Rookvrije Ouders). In 2019 was specifiek voor kernthema 1 €115.000 beschikbaar. In 2019 is de monitor Rookvrije Start gepubliceerd, zijn 7 lokale taksforces die zich bezig houden met beleid en zorgpaden opgericht en ondersteund, zijn 2 werkbezoeken uitgevoerd om kennis te verdiepen over de stoppen-met-roken begeleiding in de VSV, en is de interventie Rookvrije Ouders beschikbaar gekomen waarmee zorgverleners rokende ouders makkelijk kunnen doorverwijzen naar telefonische stoppen-met-roken coaching. VWS is bij de Taskforce Rookvrij Start betrokken als opdrachtgever, sparing partners en heeft daarnaast een verbindende rol. VWS neemt deel aan de tweemaandelijksse bijeenkomsten van de Taskforce.
8	De rijksoverheid biedt ondersteuning bij de implementatie van de Zorgstandaard Stoppen met Roken.	In 2018 is de ondersteuning bij de implementatie van de Zorgstandaard 'stoppen met roken' nog niet gestart. De activiteiten in het kader van het NPA omvatten onder andere het bijdragen aan de implementatie van de Zorgstandaard Tabaksontmoediging. Hoe de zorg, zoals beschreven in de zorgstandaard, praktisch gezien ingericht wordt, kan lokaal sterk verschillen. In het voorgenomen implementatieproject worden 10 regio's ondersteund in het realiseren van een lokaal zorgpad.	In 2019 is door VWS subsidie verstrekt voor de uitvoer van het project 'Ontwikkeling lokale zorgpaden stoppen met roken' (€534.538, voor een periode van 34 maanden, waarvan €281.700 voor 2019). Doel van het project is het versterken van de lokale ketensamenwerking tot een integrale, sluitende keten door het ontwikkelen en invullen van lokale zorgpaden, gebaseerd op de Zorgstandaard tabaksverslaving. Met veel gebruikte implementatietechnieken worden 10 regio's ondersteund in het invullen en in gebruik nemen van

		Hierbij wordt de stoppen-met-roken-ketenzorg geregeld in aansluiting op de lokale context.	een lokaal zorgpad 'stoppen met roken'.
9	De rijksoverheid biedt ondersteuning voor de ontwikkeling van een zelfcheck op ikstopnu.nl, en voor een diagnostisch instrument.	In 2018 is de ondersteuning voor de ontwikkeling van een zelfcheck op ikstopnu.nl, en voor een diagnostisch instrument nog niet opgestart.	In 2019 is een subsidie van €5.000 voor ontwikkeling van een diagnostisch instrument en zelfcheck verstrekt. In samenwerking met Verslavingszorg Noord Nederland wordt een diagnostisch instrument ontwikkeld, waarmee de ernst van de verslaving van de roker in kaart wordt gebracht. Op basis hiervan is het mogelijk een meer gericht advies te geven voor een passende vorm van ondersteuning, c.q. verwijzing. De tool is bedoeld voor de (zorg) professional en ondersteunt de verwijzing naar de meest geschikte hulp voor de roker met stopintentie. Op basis hiervan wordt tevens een zelfcheck ontwikkeld. Dit is een tool voor de roker om zich bewust te worden van de ernst van de rookverslaving. Beide tools worden geïmplementeerd in de website www.ikstopnu.nl en bij de Stoplijn.
10	De rijksoverheid biedt ondersteuning bij de (door)ontwikkeling van een wijkgericht stopaanbod voor rokers met een lage SES en bevordert met landelijke kennispartners de implementatie van de interventie Stopadvisor.	Eind 2018 is de ondersteuning bij de (door)ontwikkeling van een wijkgericht stopaanbod voor rokers met een lage sociaal economische status nog niet gestart. Met deze ondersteuning wil VWS gemeenten en zorgaanbieders ondersteunen bij het vergroten van het aantal succesvolle stoppogingen. Er zal worden onderzocht of het bereik van bestaande interventies vergroot moeten worden of het versterken van de lokale samenwerking nodig is. In overleg met ZonMw, VWS en andere kennispartners wordt de precieze focus van deze impuls bepaald.	In 2019 heeft VWS als ondersteuning €682.000,- voor projecten en € 68.200,- voor programmakosten ter beschikking gesteld aan het Preventieprogramma 2019-2022 van ZonMw.
11	De rijksoverheid biedt ondersteuning voor de ontwikkeling van een aanbod voor zwaar verslaafde rokers en onderzoekt hoe deze zorg betaalbaar kan worden gemaakt.	Eind 2018 is de ondersteuning voor de ontwikkeling van het aanbod en het onderzoek nog niet gestart. Naast preventie zal worden onderzocht hoe de zwaar	Eind 2019 liepen er gesprekken met de zorgverzekeraars, het veld van zorgaanbieders voor een aanpak. In 2019 is er nog geen subsidie verstrekt voor de ondersteuning voor de ontwikkeling van het

		verslaafde rokers behandeling kunnen krijgen in de verslavingszorg. De effectiviteit van deze vorm van behandeling is niet of nauwelijks onderzocht.	aanbod. VWS heeft subsidie gegeven via ZonMw (€ 300.000,-) voor onderzoek van de Vrije Universiteit genaamd "Stoppen met roken bij mensen met een ernstig psychiatrische aandoening (SC-SMI): een studie naar implementatie en effectiviteit". De Stichting tot steun Vereniging van Christelijke Verzorging van Geestes- en Zenuwziekten heeft het onderzoek eveneens financiering gegeven (€210.000,-). Dit onderzoek sluit aan bij de behoeften van het veld, onder andere de GGZ, om voor deze doelgroep een passende behandeling te hebben.
12	De rijksoverheid versterkt en continueert de ondersteuning aan de Taskforce Rookvrije Start.	In 2018 is er geen voortgang gerapporteerd over de versterking en continuering van de ondersteuning aan de Taskforce Rookvrije Start door de rijksoverheid.	Taskforce Rookvrije Start heeft 830 ambassadeurs, waarvan 250 nieuw zijn gekomen in 2019. Er zijn diverse activiteiten uitgevoerd door de taskforce: - Er zijn gratis e-learnings, folders, toolkits, nieuwsbrieven ontwikkeld. - Er zijn 7 nieuwe lokale taskforces bijgekomen. - Er heeft een ambassadeursconferentie plaatsgevonden. - De website is verbeterd met een toolkit met materialen. - Er zijn diverse bijdragen aan verschillende congressen, talkshows en tijdschriften geweest. - Er is een monitor ontwikkeld en afgenomen over de implementatie van 'stoppen met roken' zorg. Resultaten zijn besproken en worden begin 2020 gepubliceerd. - Er zijn 2 werkbezoeken geweest waaruit een rapport met verbeterpunten is voortgekomen. - Er heeft landelijke implementatie van telefonische coaching voor rokende ouders plaatsgevonden. - E-learning is uitgebreid met een module laaggeletterd en een module kraamzorg (begin 2020 beschikbaar). - De workshop 'Rookvrije Start' is ontwikkeld voor kraamzorg en JGZ.

				- De training V-MIS is 11 keer uitgevoerd bij VSV en opleidingen. - Er zijn nieuwe brochures Kinderwens/Nicotine vervangers & zwangerschap/Animatie gerealiseerd die eenvoudig te communiceren zijn via beeldverhalen, animaties een koolmonoxide-meter en een vernieuwde infographic van de kraamzorg.
13	De rijksoverheid zorgt voor verbinding met andere programma's, zoals Kansrijke Start en het Sportakkoord.		In 2018 was er weinig verbinding tussen de programma's.	In 2019 is er verbinding gelegd tussen Kansrijke Start en de Taskforce Rookvrije Start. De tools die zijn ontwikkeld door de Taskforce zijn beschikbaar gesteld en gedeeld met de teams van Kansrijke Start. Hetzelfde geldt voor de tools van Kansrijke Start.

Roken: thema C – Rookvrije zorg

	(Nog) niet gestart
	In voorbereiding
	In uitvoering
	Afgerond
	Onbekend

Doelstellingen

	Doelstelling uit NPA	Nulmeting 2018	Voortgang over 2019
1	Op 31 mei 2019 (op Wereld Niet Roken Dag) spreken vertegenwoordigers van alle zorgaanbieders in ons land de ambitie uit om in 2030 rookvrij te zijn en hierop actief beleid te voeren.	In 2018 heeft er 4 keer een netwerkbijeenkomst plaatsgevonden. Daarnaast hebben vertegenwoordigers instellingen bezocht en hebben zij gesprekken gevoerd met directies en Raad van Bestuur om aan te geven wat het belang is voor de verslavingszorg om rookvrij te worden. Tot slot hebben aandachtfunctionarissen met materiaal en voorlichting ondersteuning geboden en hebben ze meegedacht over scholingen in de organisatie.	In 2019 hebben vertegenwoordigers van zorgaanbieders zich nog niet uitgesproken dat de verslavingszorg per 1 januari 2021 rookvrij moet zijn. Wel hebben overeenkomende acties plaatsgevonden als in 2018. Daarnaast heeft Verslavingskunde Nederland (VKN) nauw opgetrokken met de projectleider van GGZ Nederland. Hierbij zijn ze gezamenlijk bezig geweest met de ontwikkeling van een E-learning voor medewerkers in de verslavingszorg (VZ) en de geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Er is extra aandacht geweest voor de organisaties die achterlopen. Echter dit is een moeizaam proces. Er is samen met de aanjagers de website rookvrije zorg gevuld (gebouwd door het Trimbos Instituut). Daarnaast is er een addendum voor de tabaksverslaving (CGT) gemaakt.
2	In 2020 zijn alle verslavingszorginstellingen (aangesloten bij Verslavingskunde Nederland) rookvrij; zij beschikken allen over beleid dat aansluit bij de gouden status volgens de systematiek van het Global Network For Tobacco Free Health Care.	In 2018 was 8,3% van de verslavingszorginstellingen rookvrij, dat wil zeggen dat zij beschikken over beleid dat aansluit bij de gouden status. Daarnaast beschikte 25% van de verslavingszorginstellingen over beleid dat aansluit bij de zilveren status en 25% over beleid dat aansluit bij de bronzen status.	In 2019 was 8,3% van de verslavingszorginstellingen rookvrij, dat wil zeggen dat zij beschikken over beleid dat aansluit bij de gouden status. Daarnaast beschikte 33% van de verslavingszorginstellingen over beleid dat aansluit bij de zilveren status en 58% over beleid dat aansluit bij de bronzen status. In 2019 beschikte 0,7% van de verslavingszorginstellingen nog

			niet over beleid dat aansluit bij de gouden/zilveren/bronzen status omdat de zelf-audits niet consequent zijn ingevuld. De instellingen zijn wel verder met hun proces (zie Hoe Rookvrij is de Nederlandse Verslavingszorg? Verslavingskunde Nederland en Global Network for Tobacco Free Healthcare Services, juni 2019).
3	De komende jaren voeren alle GGZ-instellingen aangesloten bij GGZ Nederland beleid om rookvrij te worden; zij beschikken allen over beleid dat aansluit bij de bronzen status volgens voornoemde systematiek. Uiterlijk in 2025 zijn alle GGZ instellingen aangesloten bij GGZ Nederland rookvrij; zij beschikken allen over beleid dat aansluit bij de gouden status volgens voornoemde systematiek.	In 2018 waren er geen geestelijke gezondheidszorg (GGZ) instellingen rookvrij. Het percentage instellingen van GGZ Nederland dat zich gecommitteerd heeft aan de doelstelling om rookvrij te zijn in 2025, en betekenisvol op weg is naar deze doelstelling (minimaal bronzen status) 0%.	In 2019 waren er geen GGZ instellingen rookvrij. Het percentage instellingen van GGZ Nederland dat zich gecommitteerd heeft aan de doelstelling om rookvrij te zijn in 2025, en betekenisvol op weg is naar deze doelstelling (minimaal bronzen status) is bijna 3% (3 van de 86 instellingen).
4	De komende jaren voeren alle ziekenhuizen, aangesloten bij de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) of Nederlandse Vereniging Ziekenhuizen (NVZ), actief beleid om rookvrij te worden. Uiterlijk in 2025 zijn alle ziekenhuizen rookvrij.	In 2018 is 1 van de 7 UMC's rookvrij verklaard (met uitzondering van de psychiatrie). Deze actie is uitgevoerd los van het Nationaal Preventieakkoord. Eind 2018 was het percentage dat rookvrij is onder algemene ziekenhuizen en categorale instellingen 9,5%.	Op 1 januari 2019 is het tweede UMC rookvrij verklaard, op 1 juli 2019 de derde, op 2 september 2019 de vierde, op 1 oktober 2019 de vijfde. In het jaar 2019 zijn dus 5 van de 7 UMC's (71,4%) rookvrij (verklaard). Eind 2019 was het percentage dat rookvrij is onder algemene ziekenhuizen en categorale instellingen 41%.
Afspraken			
	Afspraken uit NPA	Nulmeting 2018	Voortgang over 2019
Vertegenwoordigers bestaande uit de Nederlandse Federatie van Universitair medische centra (NFU), Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ), GGZ Nederland (GGZ NL) en Verslavingskunde Nederland (VKN).			
1	Vertegenwoordigers stimuleren, activeren en ondersteunen de totstandkoming van rookvrije zorg.	In 2018 was bij de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) de opdracht omtrent het stimuleren, activeren en ondersteunen van de rookvrije zorg nog in de opstartfase (o.a. formele subsidieaanvraag). In 2018 is één universitair medisch centrum (UMC) reeds rookvrij verklaard, de andere UMC's waren in voorbereiding. De landelijke werkgroep 'Rookvrije	In 2019 heeft NFU een werkplan geschreven omtrent rookvrije zorg. Er is met alle UMC's periodiek gemaild of gebeld voor kennisdeling en om behoeften te peilen. Er is een overzicht bijgehouden van het beleid per UMC. NFU heeft input voor de toolkit 'Rookvrije Zorg' opgesteld/opgehaald. Er is in 2019 consensus bereikt over een

		Zorginstellingen' (de voorzitter hiervan is UMC Groningen) is in 2018 actief geweest. Deze heeft een start gemaakt met de toolkit 'Rookvrije Zorg'. In 2018 heeft de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) nog geen activiteiten gestart omtrent het stimuleren, activeren en ondersteunen van de rookvrije zorg. Verslavingskunde Nederland (VKN) en GGZ Nederland hebben samengewerkt op het thema rookvrije zorg. Er zijn bijeenkomsten en workshops georganiseerd. En er zijn contacten gelegd met andere sectoren (zoals Cosis). Daarnaast is er deelgenomen aan landelijke overleggen, zijn stukken doorgenomen en brieven verstuurd naar de Tweede Kamerleden over het preventieakkoord.	Algemene Maatregel van Bestuur. In 2019 zijn vier UMC's rookvrij verklaard, dus zijn vijf van de zeven centra rookvrij. De andere twee werken hier ook naartoe. Bij NVZ heeft aan de werkgroep rookvrije zorg deelgenomen en een presentatie gegeven bij de lancering van de website 'Rookvrijezorg.com'. Er is gecommuniceerd via verschillende kanalen over rookvrije zorg. Tussen VKN en GGZ Nederland is samengewerkt op het thema rookvrije zorg. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd, workshops/lezingen gegeven en er hebben contacten plaatsgevonden met andere sectoren. Daarnaast is er deelgenomen aan landelijke overleggen, zijn er stukken doorgenomen en is er voorbereiding gedaan voor het ontwikkelen van een E-learning voor medewerkers in de GGZ en verslavingszorg in samenwerking met de GGZ Ecademy.
2	Vertegenwoordigers bepalen en faciliteren per sector een werkgroep die zich bezighoudt met het rookvrij maken van de eigen sector.	In 2018 heeft de NFU gesprekken gehad en is de basis voor de activiteiten gelegd in de werkgroep Rookvrije Zorginstellingen van het NPA. In 2018 is de NVZ nog niet gestart met activiteiten voor het bepalen en faciliteren van een werkgroep per sector. In 2018 heeft VKN 4 keer vergaderd in het netwerk rookvrije verslavingszorg. De instellingen hebben informatie uitgewisseld en elkaar ondersteund op weg naar	In 2019 heeft NFU contactpersonen van de universitair medische centra achterhaald en deze samengebracht in een mailinglijst. Aan een fysieke werkgroep lijkt geen behoefte. In 2019 is de online werkgroep 'Preventie rookvrije zorg' op NVZ-Kennisnet geplaatst. Deze had 37 leden (zie https://www.nvz-kennisnet.nl/werkgroep/101-preventie-rookvrije-zorg). NVZ-leden zijn algemene ziekenhuizen maar ook revalidatie-instellingen, dialysecentra, radiotherapeutische centra en andere 'focus-ziekenhuizen'. In 2019 heeft VKN 4 keer vergaderd het netwerk rookvrije verslavingszorg. De instellingen hebben informatie uitgewisseld en elkaar ondersteund op weg naar

		een rookvrije zorgorganisatie. Bijna alle aangesloten organisaties hebben een eigen werk- of projectgroep of een aandachtsfunctionaris voor het rookvrij worden van de organisatie. Het is niet bekend of in 2018 de GGZ activiteiten heeft ondernomen voor het bepalen en faciliteren van een werkgroep.	een rookvrije zorgorganisatie. Bijna alle aangesloten organisaties hebben een eigen werk- of projectgroep of een aandachtsfunctionaris voor het rookvrij worden van de organisatie. In 2019 is bij GGZ Nederland een goede start gemaakt. Met ruim 30 instellingen is contact gelegd en een aantal organisaties is actief bezig geweest met het thema. Qua cultuur is er nog een stevige weg te gaan.
3	Vertegenwoordigers ondersteunen de leden en stimuleren hen andere zorgaanbieders in hun omgeving aan te laten sluiten.	In 2018 zijn de NFU en de NVZ nog niet gestart met activiteiten om de leden te ondersteunen en andere zorgaanbieders in hun omgeving aan te laten sluiten. Bij NFU is de opdracht in de opstartfase. Vanuit de werkgroep Rookvrije Zorginstellingen is gestart met de toolkit 'Rookvrije Zorg'. In 2018 heeft VKN 4 keer per jaar een netwerkbijeenkomst georganiseerd, instellingen bezocht en gesprekken gevoerd met directies en Raad van Bestuur om aan te geven wat het belang is voor de verslavingszorg om rookvrij te worden. Daarnaast zijn aandachtsfunctionarissen ondersteund met materiaal en voorlichting en is er meegedacht over scholingen in de organisaties. Het is niet bekend of in 2018 de GGZ activiteiten heeft ondernomen om de leden te ondersteunen en andere zorgaanbieders in hun omgeving aan te laten sluiten.	In 2019 heeft NFU in samenwerking met alle koepels, Trimbos Instituut en anderen de website 'Rookvrije Zorg' gelanceerd met daarop een toolkit met best practices voor zorginstellingen die ook rookvrij willen worden. In 2019 heeft VKN 4 keer per jaar een netwerkbijeenkomst georganiseerd, instellingen bezocht en gesprekken gevoerd met directies en Raad van Bestuur om aan te geven wat het belang is voor de verslavingszorg om rookvrij te worden. Daarnaast zijn aandachtsfunctionarissen ondersteund met materiaal en voorlichting en is er meegedacht over scholingen in de organisaties. In 2019 zijn bij de organisaties van GGZ Nederland bijeenkomsten op thema geweest. Daarnaast is er veel contact geweest van de aanjager van VKN en GGZ Nederland met de aangesloten instellingen. Raden van Bestuur zijn aangeschreven waarna de contacten zijn gelegd. Een enkele keer heeft er contact plaatsgevonden met andere sectoren, zoals de maatschappelijke opvang.

4	Vertegenwoordigers spannen zich in om nog niet aangesloten vertegenwoordigers in de zorg te betrekken bij het rookvrij maken van de zorg.	In 2018 zijn de NFU, GGZ, NVZ en VKN nog niet gestart met activiteiten om nog niet aangesloten vertegenwoordigers in de zorg te betrekken bij het rookvrij maken van de zorg.	In 2019 heeft NFU koepels gedefinieerd maar is nog niet gestart met activiteiten om nog niet aangesloten vertegenwoordigers in de zorg te betrekken bij het rookvrij maken van de zorg. Dit staat op de agenda voor 2020. NVZ, heeft deze activiteiten nog niet gestart. Bij GGZ en VKN was het betrekken van nog niet aangesloten vertegenwoordigers in de zorg onderwerp van gesprek in de Stuurgroep. Er is een enkele keer contact geweest met andere sectoren, zoals de maatschappelijke opvang.
5	Vertegenwoordigers en hun leden ondersteunen de implementatie van het rookvrije beleid in de verslavingszorg, GGZ-instellingen, (academische) ziekenhuizen en andere zorgorganisaties, indien gewenst vanuit een op te richten implementatieteam.	In 2018 is bij de NFU de formele opdracht om de implementatie van het rookvrije beleid te ondersteunen nog niet gestart. Vanuit de landelijke werkgroep Rookvrije Zorginstellingen hebben wel activiteiten en kennisdeling plaatsgevonden. Ook de NVZ is in 2018 nog niet gestart met het ondersteunen van de implementatie van het rookvrije beleid. VKN heeft 4 keer een netwerk-bijeenkomst georganiseerd, instellingen bezocht en gesprekken gevoerd met directies en Raad van Bestuur om aan te geven wat het belang is voor de verslavingszorg om rookvrij te worden. Verder zijn aandachtfunctionarissen ondersteund met materiaal en voorlichting en is er meegedacht over scholingen in de organisaties. VKN heeft 12 instellingen ondersteuning gegeven. In 2018 is door de GGZ geen informatie aangeleverd omtrent de implementatie van het rookvrije beleid. Daarnaast heeft	In 2019 is bij NFU onderlinge kennisdeling (best practices) met 7 UMC's per mail en telefonisch uitgevoerd, waaronder het delen en bespreken van casuïstieken en het meelezen met stukken. Er is consensus bereikt over een Algemene Maatregel van Bestuur. NVZ heeft 104 van haar leden ondersteund door middel van kennisdeling en het met elkaar in contact brengen. VKN heeft 4 keer een netwerk-bijeenkomst georganiseerd, instellingen bezocht en gesprekken gevoerd met directies en Raad van Bestuur om aan te geven wat het belang is voor de verslavingszorg om rookvrij te worden. Daarnaast zijn aandachtfunctionarissen ondersteund met materiaal en voorlichting en is er meegedacht over scholingen in de organisaties. Vanuit VKN hebben 12 instellingen ondersteuning gekregen. In 2019 hebben rond de 90 GGZ-instellingen ondersteuning gekregen. Daarnaast heeft er veel contact plaatsgevonden tussen de aanjager van VKN en GGZ

				Nederland en de aangesloten instellingen. De Raden van Bestuur zijn aangeschreven waarna de contacten zijn gelegd. Een enkele keer is er contact geweest met andere sectoren, zoals de maatschappelijke opvang.
6	In navolging van het congres 'Maak de zorg rookvrij' op 31 mei 2017 dragen de vertegenwoordigers in 2019 bij aan het congres 'Maak de zorg rookvrij' en spannen zij zich in dat nog niet aangesloten vertegenwoordigers in de zorg de ambitie uitspreken om in 2030 rookvrij te zijn en hierop actief beleid te voeren.		In 2018 hebben de volgende organisaties hun ambitie uitgesproken om in 2030 rookvrij te zijn en hierop actief beleid te voeren: Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ), GGZ Nederland, Verslavingskunde Nederland (VKN) en Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG).	In 2019 heeft het congres 'Maak de zorg rookvrij' niet plaatsgevonden. Het congres staat gepland voor 2020.
7	Alle aangesloten instellingen van GGZ NL en VKN stimuleren rookvrij ambulant werken door zowel medewerkers als patiënten uit te leggen dat medewerkers recht hebben op een veilige (dat betekent: rookvrije) werkplek en dat de thuisomgeving van de patiënt bij ambulant werken als werkplek geldt.		Eind 2018 zijn er brieven en aanvullend materiaal ontwikkeld voor hulpverleners om rookvrij ambulant werken te stimuleren. Dit moet nog nader uitgewerkt worden.	In 2019 is er hulp geboden bij het bespreekbaar maken van rookvrij ambulant werken in de organisaties. Organisaties hebben hun werknemers ondersteund in rookvrij ambulant werken door patiënten/cliënten te attenderen op hun rol/verantwoordelijkheid voor het creëren van een rookvrije werkplek voor hulpverleners. Dit heeft onder andere plaatsgevonden door dit te vermelden in behandelovereenkomsten, uitingen op afsprakenkaartjes en andere schriftelijke en digitale cliënteninformatie. Daarnaast hebben organisaties passende maatregelen geformuleerd bij 'overtreding'. Deze maatregelen zijn gericht op het borgen van de veiligheid van de medewerker, op het vergroten van begrip/bewustzijn op dit thema bij de patiënt/client en op het behoud van de goede patiënt-hulpverlener relatie. Sommige organisaties hebben meldsystemen voor ongelukken/bijna-ongelukken opengesteld voor meldingen als medewerkers hun werk niet rookvrij kunnen uitvoeren.

Alliantie Nederland Rookvrij! (ANR)				
1	ANR activeert en verbindt zorginstellingen om verdere stappen te zetten op weg naar een rookvrije instelling. Waar mogelijk en wenselijk leidt zij toe naar de hulpbronnen die er zijn vanuit het op te richten kennisplatform en de expertise vanuit het implementatieteam.		In 2018 zijn over instellingen die opvallende rookvrije stappen hebben gezet, nieuwsberichten gedeeld via bijvoorbeeld social media en de website van de 'Rookvrije Generatie'. Daarnaast heeft de ANR actief deelgenomen aan de werkgroep rookvrije zorginstellingen en daarin geadviseerd en waar nodig verbonden.	In 2019 zijn communicatiematerialen van de 'Rookvrije Generatie' opgenomen op de website 'Rookvrijezorg.com'. Overige activatie heeft plaatsgevonden via de aanjagers uit de werkgroep Rookvrije Zorg.
2	Bij de activering van gemeenten/regio's benoemt ANR zorginstellingen als belangrijke partners. ANR stimuleert gemeenten om samenwerking met deze partners te zoeken.		Het betrekken van zorgpartijen staat in het stappenplan voor gemeenten en wordt standaard vermeld en geadviseerd bij gesprekken met gemeenten. In 2018 is voornamelijk in Noord-Nederland specifiek gewerkt aan de activering van die gemeenten waar een ziekenhuis is gevestigd. Daar is begonnen bij de hoofdsteden van de 3 noordelijke provincies die actief zijn geworden op 'Rookvrije Generatie' samen met de zorgpartners.	In 2019 zijn meer ziekenhuizen rookvrij geworden. Het betrekken van zorgpartijen staat in het stappenplan voor gemeenten en zij worden in gesprekken met GGD-en genoemd als belangrijke samenwerkingspartners. Daarnaast wordt ook het ambassadeurschap van een zorgprofessional als goed voorbeeld gemeld. Denk aan de longarts in Venlo die ambassadeur is van de 'Rookvrije Generatie'. Verder zijn zorginstellingen soms betrokken geweest bij het realiseren van rookvrije zones. Zo is het gebied rondom het Erasmus MC een rookvrije zone geworden. Het Erasmus MC is één van de organisaties die in 2019 de gemeente Rotterdam heeft gevraagd een rookvrije zone in de openbare ruimte in te richten.
3	ANR neemt deel aan een ondersteuningstructuur in de vorm van een (zowel digitaal als fysiek) kennisplatform dat de zorg ondersteunt bij het rookvrij worden.		In 2018 is de online toolkit 'rokeninfo.nl' gelanceerd. ANR heeft meegeholpen en de structuur aangedragen. Dit medium is echter nog vrij plat en is nog geen echt 'kennisplatform'.	In 2019 zijn de communicatiematerialen van de 'Rookvrije Generatie' opgenomen op website 'Rookvrijezorg.com'. Tevens heeft de ANR in 2019 bijgedragen aan de totstandkoming van de inhoud van de website door deel te nemen in de werkgroep die zich hiermee bezig hield.
4	ANR ondersteunt de inzet van het implementatieteam.		Eind 2018 zijn de activiteiten met betrekking tot de inzet van een implementatieteam nog niet opgestart.	In 2019 hebben de activatie en implementatie plaatsgevonden vanuit de aanjagers in de werkgroep 'Rookvrije Zorg'. ANR heeft materialen ter beschikking gesteld die gebruikt kunnen

				worden om rookvrije omgevingen aan te duiden. En het frame van de 'Rookvrije Generatie' ten behoeve van communicatie over de reden voor het rookvrij worden.
Rijksoverheid				
1	De rijksoverheid ondersteunt de inrichting van een (zowel digitaal als fysiek) kennisplatform dat de zorg ondersteunt bij het rookvrij worden.		Eind 2018 zijn de activiteiten met betrekking tot de ondersteuning voor de inrichting van een kennisplatform nog niet opgestart.	In 2019 zijn de opdracht en de middelen uitgezet bij Trimbos. De lancering van de website 'www.rookvrijezorg.com' heeft op 4 december 2019 plaatsgevonden.
2	De rijksoverheid ondersteunt de inzet van het implementatieteam.		Eind 2018 zijn de activiteiten met betrekking tot de ondersteuning voor de inzet van het implementatieteam nog niet opgestart.	In 2019 zijn er voor de periode 2019 tot en met 2021 middelen verstrekt aan een aantal koepels om de implementatie te ondersteunen.
3	De rijksoverheid ondersteunt de ontwikkeling van een communicatietoolkit voor de rookvrije zorg.		Eind 2018 zijn de activiteiten met betrekking tot de ondersteuning voor de ontwikkeling van een communicatietoolkit voor de rookvrije zorg nog niet opgestart.	In 2019 zijn de activiteiten met betrekking tot de ondersteuning voor de ontwikkeling van een communicatietoolkit voor de rookvrije zorg uitgezet bij Trimbos.
4	De rijksoverheid geeft financiële ondersteuning aan pilots.		Eind 2018 zijn er nog geen subsidies verleend voor pilots.	Het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) gaat samen met het Martiniziekenhuis en Verslavingszorg NL de implementatie van een interventie (het korte stoppen met roken advies – ook wel Very Brief Advice genoemd) onderzoeken in de drie instellingen en deze kennis beschikbaar stellen voor alle instellingen in de zorg. De kosten hiervan zijn € 255.000 • Om deskundigheidsbevordering van zorgprofessionals in de huisartsenzorg te stimuleren wordt een e-learning Stoppen met roken voor de huisartsenzorg ontwikkeld. De kosten hiervan zijn € 129.906 • Onderzoek EPA (Ernstig Psychiatrische aandoeningen) van de Universiteit VU. Dit betreft een onderzoek naar de behandeling van tabaksverslaving bij EPA. Een samenwerkingspartner van ZonMW, stichting tot steun Vereniging voor Christelijke Verzorging van Geestes- en Zenuwziekten. De kosten hiervan zijn €300.000.

				• Implementatie van een wijkgerichte aanpak op stoppen met roken onder rokers met een lage sociaal economische status. (De kosten zijn €682.000 voor projecten en €68200 voor programmakosten).
--	--	--	--	---

Roken: thema D – Rookvrije organisatie

	(Nog) niet gestart
	In voorbereiding
	In uitvoering
	Afgerond
	Onbekend

Doelstellingen

	Doelstelling uit NPA	Nulmeting 2018	Voortgang over 2019
1	In 2020 zijn ten minste 10 van de top 100 grootste bedrijven in Nederland op weg naar een Rookvrije Generatie; zij hebben een rookvrij beleid voor de eigen werknemers, gebouwen en terreinen, inclusief stoppen-met-rokenondersteuning, en/of zij zijn gestopt met de verkoop van tabaksproducten en/of zij zijn gestopt met investeringen in de tabaksindustrie.	In 2018 heeft Alliantie Nederland Rookvrij (ANR) gekeken naar hoeveel bedrijven mee gaan op weg naar een Rookvrije Generatie. Dat kan verschillende initiatieven omvatten: rookvrij beleid invoeren, stoppen met de verkoop van tabak en stoppen met investeren in de tabaksindustrie. Het is niet van alle bedrijven uit de top 100 bekend hoe het interne rookbeleid er uit ziet en of ze stoppen-met-roken hulp aanbieden. KLM (top100, N=29000) is gestopt met verkoop van tabak. Buiten de top 100 zijn Lidl, Kruidvat, Trekkpleister gestopt met verkoop van tabak. Verder zijn in 2018 gestopt met investeren in de tabaksindustrie uit top 100 (N=aantal werknemers): Aegon (N=28.000), ING (N=58.000), Achmea (N=15.000), Rabobank (N=44.000), NN Group (N=15.000), ABN AMRO (N=20.000), CZ (N=2.700), Menzis (N=1.600), ASR (N=3.500), de Volksbank (N=3.200), ONVZ (N=380).	In 2019, uit de top 100 lijst, zijn ABN AMRO, ONVZ en VGZ partner geworden van ANR (ABN heeft een rookvrij beleid per 1 jan 2020). Daarnaast hebben VGZ (N=1.900), Menzis (N=1.600) en ONVZ (N=380) een rookvrij beleid. Spar university is per 16 april 2019 gestopt met de verkoop van tabak. Daarnaast zijn 4 pensioenfondsen (BPF Bouwnijverheid, Rabobank Nederland Stichting Spoorwegpensioenfonds en ABN Amro Pensioenfondsen) uit de top 20 van grootste pensioenfondsen gestopt met investeren in de tabaksindustrie. In totaal zijn er nu 16 van de top 20 grootste pensioenfondsen gestopt met investeren in de tabaksindustrie.
2	In 2020 nemen bedrijfsartsen roken mee in elk contact, door roken te ontmoedigen en tools aan te bieden om te stoppen met roken.	In 2018 is naar schatting in minder dan 5% van de contacten het roken in het gesprek met bedrijfsartsen meegenomen. Bedrijfsartsen hebben over het algemeen drie soorten contacten: 1) met de werkgever, 2) met de werknemer op het spreekuur over verzuim of op het open spreekuur	In 2019 is uit de enquête gebleken dat naar schatting bij 24% van de contacten stoppen-met-roken is meegenomen. Het merendeel van de bedrijfsartsen, zo blijkt uit de enquête, heeft persoonlijk contact met de werkgever. Ook blijkt dat veel bedrijfsartsen behoefte hebben aan meer informatie over

		en 3) naar aanleiding het Preventief Medisch Onderzoek. Dit laatste is zeker een moment om het roken aan te kaarten, wat de andere contacten met werknemers betreft is het afhankelijk van het soort vraagstuk. De verwachting is dat bij samenkomst van beroeps - gebonden longaandoeningen en roken dat laatste zeker zal worden aangekaart.	de relatie tussen roken en beroepslongaandoeningen.
3	Op 1 juli 2019 is het onderzoek afgerond hoe rijkskantoren in 2021 rookvrij kunnen worden gemaakt.	Eind 2018 was informatie over het onderzoek naar hoe rijkskantoren in 2021 rookvrij kunnen worden gemaakt nog niet beschikbaar.	In 2019 is het onderzoek afgerond en is een advies uitgebracht over hoe rijkskantoren in 2021 rookvrij kunnen worden gemaakt: - In 2021 kunnen rookruimten en andere rookvoorzieningen worden gesloten in en rond rijkskantoren. - Rijkswerkgevers bieden "stoppen-met-roken" programma's aan. - Er moet heldere communicatie plaats vinden over het aangepaste rookbeleid en interactie over wat daarvoor nodig is (ook voor de buitenruimte).
4	In 2020 hebben meer bedrijven een rookvrij beleid voor werknemers, gebouwen en terreinen.	Eind 2018 was informatie over het aantal bedrijven dat een rookvrij beleid heeft voor eigen werknemers, gebouwen en terrein, nog niet beschikbaar. In het NPA is afgesproken dat de opzet van een aanpak Vitaal Bedrijf wordt verkend. De aanpak is vergelijkbaar als de Gezonde School. Het aantal vignetten voor roken kan te zijner tijd als indicatie dienen voor het aantal rookvrije bedrijven. Verder was informatie over de trend in het rookvrije beleid nog niet beschikbaar.	Eind 2019 was informatie over het aantal bedrijven dat een rookvrij beleid heeft voor eigen werknemers, gebouwen en terrein, nog niet beschikbaar. Eind 2019 was de Aanpak Vitaal Bedrijf nog niet van start gegaan. Het handboek 'Rookvrij Werken' is meer dan 150 keer gedownload. In 2019 zijn, uit de top 100 lijst, ABN AMRO, ONVZ en VGZ partner geworden van ANR. Daarnaast hadden Friesland Campina (24000 werknemers; op sommige locaties rookvrij), VGZ (1900 werknemers), Menzis (1600 werknemers) en ONVZ (380 werknemers) in 2019 een rookvrij beleid.
5	In 2020 zijn ten minste 16 van de 20 grootste institutionele beleggers in Nederland gestopt met het investeren in de tabaksindustrie.	In 2018 zijn 12 van de top 20 grootste pensioenfondsen gestopt met investeren in de tabaksindustrie.	In 2019 zijn 4 pensioenfondsen (BPF Bouwnijverheid, Rabobank Nederland en Stichting Spoorwegpensioenfonds en ABN AMRO Pensioenfonds) uit de top 20 van grootste pensioenfondsen gestopt met investeren in de tabaksindustrie. In totaal zijn er nu 16 van de top 20 grootste

			pensioenfondsen gestopt met investeren in de tabaksindustrie.
6	In 2020 zijn meer bedrijven gestopt met diensten en/of producten te leveren aan de tabaksindustrie.	In 2018 zijn 3 retailers gestopt (of hebben aangekondigd te gaan stoppen) met de verkoop van tabak. Kruidvat en trekpleister (AS Watson) hebben aangekondigd gefaseerd te stoppen op 4 januari 2018, KLM is gestopt per 1 juli 2018, Lidl heeft aangekondigd gefaseerd te stoppen op 30 mei 2018. ANR is in gesprek geweest met partijen uit verschillende branches (marktonderzoeksbureaus, juridische sector en PR marketing) om ook te stoppen met zaken doen met de tabaksindustrie. ANR heeft gesprekken gevoerd met een aantal partijen op vertrouwelijke basis en heeft aan bedrijfscontacten gevraagd om geen zaken te doen met de tabaksindustrie.	In juli 2019 heeft onderzoeksbureau I&O Research proactief een opdracht voor de tabaksindustrie geweigerd. Daarnaast is ANR in 2019 in gesprek geweest met partijen uit verschillende branches (marktonderzoeksbureaus, juridische sector en PR marketing) om ook te stoppen met zaken doen met de tabaksindustrie. ANR heeft gesprekken gevoerd met een aantal partijen op vertrouwelijke basis.
Afspraken			
	Afspraken uit NPA	Nulmeting 2018	Voortgang over 2019
Alliantie Nederland Rookvrij! (ANR)			
1	ANR speelt een agenderende, activerende en faciliterende rol bij het aanjagen van bedrijven om rookvrij te worden.	In 2018 heeft ANR het belang van een rookvrij beleid op de werkvloer besproken met haar contacten uit het bedrijfsleven. Daarnaast heeft ANR tijdens bijeenkomsten presentaties gegeven over het invoeren van een rookvrij beleid.	In 2019 heeft ANR het belang van een rookvrij beleid op de werkvloer besproken met haar contacten uit het bedrijfsleven. Daarnaast heeft ANR presentaties gegeven tijdens bijeenkomsten over het invoeren van een rookvrij beleid en heeft ze ondernemers hierbij gefaciliteerd door het handboek "Rookvrij Werken" vrij beschikbaar te stellen. In november en december 2019 heeft ANR 4 weken een linkedin reclame laten lopen waarin bedrijven werden opgeroepen om een Rookvrij beleid in te voeren. Daarmee werd de link naar het Rookvrij werken handboek gedeeld. Het handboek is in 2019 meer dan 150 gedownload. ANR heeft een animatie gemaakt

			over wat bedrijven kunnen doen op het gebied van 'tabaksvrij'. Dit wordt begin 2020 verspreid en actief gedeeld met partners. Ook op de website www.rookvrijegeneratie.nl/bedrijven en is relevante informatie voor bedrijven te vinden. Via de animatie worden bedrijven gewezen op deze pagina. Op de pagina vindt men o.a. het handboek "Rookvrij Werken".
2	ANR zet best practices in de schijnwerpers.	In 2018 heeft ANR op haar website ervaringsverhalen geplaatst van best practices. Zo wordt in een interview de ervaringen rondom het staken met de verkoop van tabak gedeeld en de ervaringen met het invoeren van een rookvrij beleid. ANR geeft het podium aan de Lidl en aan AS Watson (Kruidvat) als het gaat om stoppen met de verkoop van tabak. Denk aan bijdrage leveren aan lokale en nationale persmomenten. ANR zet ABN in de schijnwerpers als het gaat om stoppen met investeren in tabak. Denk aan persmomenten, en een plek op de 'Rookvrije Generatie' website. ANR geeft het podium aan bedrijven die "Rookvrij Werken" implementeren. Er is nu een aantal bedrijven die met dit handboek aan de slag is gegaan. Koninklijke Peijnenburg is de eerste die het beleid heeft geïmplementeerd en staat er voor open om haar ervaringen te delen. De ervaringsverhalen zijn gedeeld op de website www.rookvrijegeneratie.nl/bedrijven.	In 2019 heeft ANR op haar website ervaringsverhalen geplaatst van best practices. Zo wordt in een interview de ervaringen rondom het staken met de verkoop van tabak gedeeld en de ervaringen met het invoeren van een rookvrij beleid. ANR geeft het podium aan bedrijven als het gaat om stoppen met de verkoop van tabak of stoppen met investeren in tabak. Denk aan persmomenten, en een plek op de 'Rookvrije Generatie' website. De ervaringsverhalen zijn gedeeld op de website www.rookvrijegeneratie.nl/bedrijven. ANR heeft op 17 december 2019 een lunchbijeenkomst "Rookvrij Werken" georganiseerd. Peijnenburg was de gastspreker en vertelde over de succesvolle implementatie van het Rookvrij beleid op de werkvloer. In de zaal zaten afgevaardigden van verschillende grote bedrijven.
3	ANR ontwikkelt diverse proposities ter ondersteuning van bedrijven en organisaties (onder andere voor de bancaire en retailsector) op weg naar een Rookvrije Generatie. Deze proposities bevatten onder andere de ontwikkeling van een stappenplan en handboek voor bedrijven en organisaties om een rookvrij beleid toe te passen.	In 2018 heeft ANR een uitgebreid handboek ontwikkeld waarin stap voor stap wordt beschreven hoe bedrijven het verandertraject naar een rookvrij bedrijf kunnen aanpakken. Het handboek bevat een stappenplan en veel hands-on materialen en teksten om te gebruiken. Een handvol bedrijven en organisaties zijn bereikt met het stappenplan en/of handboek.	Het handboek is sinds maart/april 2019 gratis te downloaden van de website www.rookvrijegeneratie.nl/bedrijven . ANR heeft een animatiefilmpje laten maken waarin bedrijven worden geïnspireerd om een bijdrage te leveren aan de 'Rookvrije Generatie': bedrijven worden gevraagd om te stoppen met samenwerken met en

		Tijdens de start van het NPA is het handboek alleen bij contacten met het bedrijfsleven gebruikt.	investeren in, om te stoppen met de verkoop van tabak en om een rookvrij beleid in te voeren. Het handboek is eind 2019 meer dan 150 keer gedownload.
Topsectoren			
1	De gezamenlijke Topsectoren dringen bij publieke en private samenwerkingspartners in programma's, projecten en evenementen in de betreffende topsector aan op het toepassen van een rookvrij beleid op de werkvloer (rookvrije gebouwen en terreinen, stoppen-met-rokenhulp voor werknemers).	In 2018 zijn activiteiten omtrent het aandringen op het toepassen van rookvrij beleid op de werkvloer nog niet gestart.	In 2019 zijn er voorbereidingen getroffen voor activiteiten die in 2020-2023 zullen gaan plaatsvinden. Samen met onder andere de Maatschappelijke Alliantie en NL2025 brengt de Topsector Life Science & Health (LSH) de bedrijven(top) medio 2020-2021 bijeen om hen te betrekken bij preventie, onder andere ook gericht op roken, overgewicht en alcoholgebruik. Verder zijn Publiek Privaat Partnerschap (PPP) Research&Development (R&D) projecten door de topsectoren gestimuleerd en gefaciliteerd. Er zijn op het moment meer dan 400 Publiek Private Samenwerking (PPS)-projecten in de Nederlandse LSH sector. De meeste hiervan zijn projecten op het gebied van R&D, waaronder ook projecten op het gebied van preventie van - naast overgewicht - onder andere roken. Samen met de Hartstichting is er cf. plan 1 miljoen euro geïnvesteerd in een PPS-project op eHealth om het stoppen met roken te ondersteunen. Ook lopen er verkenningen met onder andere het Trimbos-instituut en de Stichting Gezondheidsfondsen.
2	De Topsectoren agenderen en stimuleren het stoppen met investeren in de tabaksindustrie waar mogelijk, onder andere door beleggers actief te helpen zoeken naar alternatieve, niet-controversiële beleggingen in publieke en private partners in programma's, projecten en evenementen van de Topsectoren.	In 2018 zijn activiteiten omtrent het agenderen en stimuleren van het stoppen met investeren in de tabaksindustrie, nog niet gestart.	Op 26 april 2019 heeft het kabinet 25 missies vastgesteld voor het Missiegedreven Topsectoren en innovatiebeleid. Op basis daarvan hebben de topsectoren hun Kennis- en Innovatieagenda's (KIA) en Kennis- en Innovatie Convenant 2020-2023 (KIC) opgesteld. Deze zijn nu definitief vastgesteld en op 17 oktober 2019 is de Tweede Kamer hierover

			geïnformeerd. De Topsector Life Sciences & Health (LSH) heeft als kwartiermaker de KIA en KIC voor het Maatschappelijk Thema Gezondheid en Zorg opgesteld in lijn met de 5 missies van VWS in gezamenlijkheid met vele publieke en private stakeholders. Daarnaast zijn alle investeerders in de LSH in kaart gebracht.
3	De Topsectoren zetten voor 2020 in op een publiek-privaat partnerschap dat investeert in kennis en innovatie over het voorkomen van en voorgoed stoppen met roken. Als onderdeel hiervan wordt onder meer ingezet op kennis en innovatie bij prikkels die een rookvrij leven bevorderen.	In 2018 zijn de activiteiten omtrent het opzetten van een publiek-privaat partnerschap nog niet gestart.	De preventiecoalitie (een voorloper van het beoogde Publiek Privaat Partnerschap) is in 2019 in werking, waarin 5 Publiek Private Samenwerking- preventieprojecten op onderdelen reeds samenwerken. In 2019 hebben vier bijeenkomsten van de preventiecoalitie plaatsgevonden. Hier hebben de thema's roken, alcohol en overgewicht ook een plaats. Topsector Life Sciences & Health heeft ruim 20 evenementen van topsectoren gesponsord en promoot hierbij rookvrij en alcoholarm. In 2020-2021 moet deze preventiecoalitie uitgroeien tot een PPP voor Missie I "Leefstijl en Leefomgeving", in samenwerking met de Nationale Wetenschapsagenda, Alles is Gezondheid, etc. Met partners wordt ingezet op de illustratieprojecten zoals opgevoerd in de kennis- en innovatieagenda. In deze projecten wordt niet zo zeer ingezet op 1 verslavend middel of een puntoplossing, maar op een geïntegreerde systeemoplossing (hoe kun je bijvoorbeeld scholen of bedrijven verleiden tot structurele meer wenselijke sociale, mentale en fysieke dynamiek, naar IJslands' model).

ABN AMRO				
1	ABN AMRO komt met een stoppen-met-rokenpakket voor de eigen medewerkers en stelt dit daarna beschikbaar aan andere bedrijven.		In 2018 hebben ongeveer 15 deelnemers gebruik gemaakt van de groepstraining via Sinefuma (bewezen effectieve interventie). ABN AMRO heeft het stoppen-met-roken pakket nog niet beschikbaar gesteld aan andere bedrijven. ABN AMRO biedt medewerkers jaarlijks het uitgebreide Beter Leven gezondheidsonderzoek aan (stoppen met roken is hiervan een onderdeel) en er zijn specifieke stoppen met roken trainingen. Tenslotte kunnen medewerkers via de collectieve regeling bij Zilveren Kruis training volgen. In 2018 hebben 40 medewerkers en 25 gezinsleden de training gevolgd.	In 2019 heeft er een training van Sinefuma plaatsgevonden. Hier hebben zich 16 medewerkers voor aangemeld. Er waren in 2019 2509 deelnemers van het gezondheidsonderzoek, waarvan er van 2464 medewerkers volledige resultaten bekend zijn (waarvan 977 deelnemers hebben aangegeven dat ze niet willen dat hun resultaten worden gebruikt in de collectieve rapportage). 9% heeft het advies gekregen te stoppen met roken en 1% het advies om meer roken te vermijden. Het is niet te herleiden welke groep medewerkers van deze 9% er ook voor hebben gekozen om een coachtraject te starten. ABN AMRO is per 1-1-2020 een rookvrij bedrijf. De laatste rookruimtes zijn verwijderd en het is niet toegestaan binnen 7,5 meter van het gebouw te roken. Medewerkers worden actief benaderd met tips over hier mee om te gaan en er is extra aandacht voor de stoppen met roken trainingen. Ook heeft ABN AMRO twee plekken gekregen in het Stoptober huis. Er komt geen stoppen-met-roken pakket voor andere bedrijven. Dit punt berust op een misverstand. ABN AMRO deelt wel binnen de netwerken met andere bedrijven actief ervaringen en tips.
2	Via de sponsoringafspraken worden clubs, bedrijven en events die gesponsord worden door ABN AMRO, uitgedaagd een bijdrage te leveren aan de rookvrije generatie.		In 2018 zijn de activiteiten omtrent sponsoringafspraken met daarin afspraken over een bijdrage aan een rookvrije generatie, nog niet opgestart.	In 2019 heeft ABN AMRO voor 50 clubs die zij sponsoren in de hockeywereld in het contract benoemd en vastgelegd dat de club een bijdrage levert aan de rookvrije generatie. Tevens is benoemd dat de door de bank

			gesponsorde clubs afspraken, campagnes en initiatieven vanuit de hockeybond op dit specifieke onderdeel omarmen. Een voorbeeld hiervan is het plaatsen van de campagne uitingen op en rond de velden en het clubhuis. ABN AMRO heeft daarnaast een aantal samenwerkingen met musea en stadions waarbij bijdrage aan de rookvrije generatie bijna een vanzelfsprekendheid is. ABN AMRO zet in haar sponsoring ook de purpose van de bank, Banking for Better for Generations to Come, kracht bij door deze door te vertalen naar verduurzamen van je club of vereniging, maatschappelijke betrokkenheid (sporten is voor iedereen, bijdrage rookvrije generatie) en diversiteit onder de noemer 'Club van Morgen'.
3	ABN AMRO gaat geen nieuwe relaties aan met bedrijven die ruwe tabak of tabaksproducten produceren, en met bedrijven in de business-to-business handel en groothandel die een significant deel van hun omzet halen uit tabaksproducten. Lopende contracten worden niet verlengd.	In november 2018 heeft ABN AMRO haar uitsluitingenlijst aangepast in lijn met het commitment. Op 'twijfelgevallen' - bijvoorbeeld wanneer onduidelijk is of er sprake is van een significant deel van de omzet - wordt advies gegeven door de afdeling Duurzaam Bankieren.	In 2019 was het beleid onverminderd van kracht. Er zijn nog contracten met enkele kleine bedrijven. De uitsluitingenlijst stelt dat: "ABN AMRO acknowledges that legacy issues may arise from continuing engagements entered into before the implementation of this policy. While existing contractual commitments will be honoured, there will be no expansion or renewal of these engagements."
4	ABN AMRO onderzoekt of interne regels omtrent nevenfuncties van medewerkers, de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen op termijn in lijn kunnen worden gebracht met het Rookvrij beleid van de bank.	Eind 2018 is het onderzoek of interne regels omtrent nevenfuncties van medewerkers, de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen op termijn in lijn kunnen worden gebracht met het Rookvrij beleid van de bank, nog niet opgestart.	In 2019 is het onderzoek geagendeerd bij de secretaris van het bestuur en is positief ontvangen. Het aanpassen van statuten etc. is een stap welke flink wat procedurele voeten in de aarde heeft. De Raad van Bestuur/Raad van Commissarissen handelt in de geest van het NPA maar formele vastlegging is nog niet gebeurd. Er wordt gekeken of de benodigde inspanning in verhouding staat ten opzichte van het beoogde doel. Dit proces ligt al geruime tijd stil als gevolg van andere prioriteiten.

KPN				
1	KPN gaat zijn medewerkers actieve ondersteuning geven bij het stoppen met roken.		Eind 2018 zijn via intranet medewerkers gewezen op mogelijkheden via collectieve zorgverzekeraars. KPN heeft de mogelijkheden onderzocht voor de opname van -stoppen-met-roken cursussen in de KPN Academy.	
				In 2019 zijn de cursussen 'stoppen met roken' (nog) niet toegevoegd aan het aanbod via de KPN Academy. Wel is er een gezondheidscheck aangeboden. Aan de zorgverzekeraars is de vraag gesteld of zij antwoord mogen en kunnen geven op de vraag hoeveel gebruik er gemaakt is van de diverse cursussen om te stoppen met roken.
2	KPN werkt in 2019 toe naar een volledig rookvrije organisatie.		In 2018, bij de start van het NPA was 0% van de locaties van KPN rookvrij.	
				In 2019 zijn alle in pandige rookruimtes in de KPN gebouwen verwijderd. Bij sommige kantoren is er wel buiten nog een overkapping voor rokers. Dit is mede naar aanleiding van het NPA actief opgepakt door de facilitaire afdeling van KPN.
3	KPN gaat actief samenwerking zoeken met de sportbonden KNSB en KNVB om bij te dragen aan de doelstelling van een Rookvrije Generatie.		In 2018 is er op verzoek van KPN een overleg geweest tussen KNVB en Eredivisie. Doel van dit overleg was om te kijken hoe KPN en het voetbal samen zouden kunnen werken aan de doelstelling van de rookvrije generatie. Dit overleg was verkennend en er is nog geen vervolg geweest. Er is nog geen samenwerking op gebied van de doelstelling van de rookvrije generatie.	
				In 2019 is de samenwerking tussen om bij te dragen aan de doelstellingen voor een rookvrije generatie, kort besproken met de overkoepelende Eredivisie organisatie waar KPN hoofdsponsor van is. KPN is er mee bezig dit op de agenda te krijgen en te houden.
4	KPN zal het belang van een Rookvrije Generatie benadrukken in zijn contacten met andere (Top 100-) organisaties, onder andere door het delen van good practices.		In 2018 zijn de activiteiten waarbij KPN het belang van een Rookvrije Generatie zal benadrukken in zijn contacten met andere (Top 100-) organisaties, onder andere door het delen van good practices, nog niet opgestart.	
				In 2019 zijn de activiteiten waarbij KPN het belang van een Rookvrije Generatie zal benadrukken in zijn contacten met andere (Top 100-) organisaties nog niet opgestart.
Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB)				
1	De NVAB ontwikkelt een toolkit ofwel overzichtskaart voor bedrijfsartsen met materiaal gericht op het vergroten van de duurzame inzetbaarheid van werkenden door stoppen met roken: • Focus op de negatieve gevolgen van roken op de gezondheid en		In 2018 is de toolkit/overzichtskaart voor bedrijfsartsen met materiaal gericht op het vergroten van de duurzame inzetbaarheid van werkenden door stoppen met roken, nog niet ontwikkeld. Deze wordt ontwikkeld gebaseerd op een enquête die in 2019 wordt uitgezet.	
				In 2019 is de toolkit/overzichtskaart voor bedrijfsartsen met materiaal gericht op het vergroten van de duurzame inzetbaarheid van werkenden door stoppen met roken, nog niet ontwikkeld. Dit wordt in 2020 gedaan op basis van de resultaten uit de enquête van

	productiviteit. Speciale aandacht voor stapeling van risico's, zoals bij organisaties waarbij de werkomgeving risico's geeft op het ontwikkelen van een beroepslongaandoening. • Mogelijkheden ter verspreiding van kennis en innovatie op het gebied van roken, rookgedrag en rookvrije organisatie-initiatieven. • Roken meenemen in elk contact, zowel preventief (gezondheidsscreenend) als curatief (verzuimmanagement) met werknemers. Via Minimale Interventie Strategie door middel van motivational interviewing verleiden tot interventie en gedragsverandering. Van belang daarbij is dat gekeken gaat worden naar de verwijsmogelijkheden door de bedrijfsarts.			2019. Deze resultaten bieden voldoende aanknopingspunten.
2	Ontwikkelen van (of aansluiten bij) een kennisnetwerk 'Stoppen met Roken', ketensamenwerking bevorderen, verwijsmogelijkheden kennen.	In 2018 heeft er geen actie plaats gevonden op het verbeteren van de bekendheid van verwijsmogelijkheden. Dit zal indien gewenst door bedrijfsartsen, of indien het nodig blijkt uit de enquête, onderdeel uitmaken van de toolkit. Naar verwachting zal worden aangesloten bij een bestaand netwerk, bijvoorbeeld het netwerk 'Stoppen met Roken'. De gesprekken daarover moeten nog starten. Ketensamenwerking is een ingeburgerd en deels ingevuld begrip in de gezondheidszorg, vooral ook in de huisartsenzorg. Uit het oogpunt van de bedrijfsarts zijn er twee mogelijkheden: samenwerking binnen de arbodienst, denk aan de POB (praktijkondersteuner bedrijfsarts), de Arbo-verpleegkundige of de leefstijlcoach. Buiten de arbodienst kan het gaan om verwijzing naar de huisarts of naar een aanbieder van stoppen met roken interventies. Dit laatste gebeurt regelmatig, maar cijfers ontbreken.		In de enquête onder bedrijfsartsen die in 2019 is uitgezet, zijn vragen opgenomen over de ketenaanpak. Dit is de uitgangssituatie. Hermeting vindt plaats na de nodige interventies in 2020. Uit de enquête is gebleken dat er veel wordt samengewerkt met externe partners, maar ook dat interventies worden uitgevoerd door andere medewerkers van de arbodienst en interne medewerkers van de bedrijven zelf. Via aanvullende interviews zal worden onderzocht hoe de ketensamenwerking kan worden bevorderd. Uit de enquête is verder gebleken dat er onder bedrijfsartsen veel behoefte bestaat aan kennis over (concrete) verwijsmogelijkheden. Het Trimbosinstituut zal deelnemen aan de klankbordgroep voor het project. Daarmee wordt aangesloten op het kennisnetwerk 'Stoppen met roken'.

3	Opzetten van een preventief landelijke actie gericht op de gehele beroepsbevolking via aangesloten werkgevers .		Eind 2018 waren de activiteiten omtrent het opzetten van een preventief landelijke actie gericht op de gehele beroepsbevolking via aangesloten werkgevers, nog niet gestart.		In 2019 is er met VWS gesproken over de mogelijkheid om de Stoptoberactie te richten op stoppen met roken op de werkvloer. Nadere verkenning en afspraken hierover zullen volgen. 'Stoptober op de werkvloer' zal verspreid worden door alle werkgevers. Daarnaast zal in overleg met de klankbordgroep worden gekeken naar mogelijkheden om good practices landelijk te verspreiden.
Verslavingskunde Nederland (VKN)					
1	VKN helpt mee de self-audit tool te vertalen naar een bruikbare checklist voor bedrijven.		Eind 2018 waren de activiteiten om de self-audit tool te vertalen naar een bruikbare checklist voor bedrijven, nog niet afgerond.		Eind 2019 waren de activiteiten om de self-audit tool te vertalen naar een bruikbare checklist voor bedrijven, nog niet afgerond.
2	VKN verzamelt kennis en ervaring en deelt die in samenwerking met Alliantie Nederland Rookvrij! met (niet-zorg)organisaties die rookvrij willen worden.		In 2018 zijn de activiteiten waarbij VKN kennis en ervaring verzamelt en die in samenwerking met ANR met (niet-zorg)organisaties deelt die rookvrij willen worden, nog niet opgestart.		In 2019 heeft de overall coördinator met een aantal bedrijven contact gehad over hoe het bedrijf rookvrij kan worden en wat men de medewerkers die willen stoppen met roken, kan bieden. In 2019 heeft VKN met 4 organisaties kennis en ervaring gedeeld.
3	VKN voert een kwaliteitstoets uit op stoppen-met-rokenzorg voor bedrijven en adviseert bedrijven over deze zorg.		In 2018 hebben 0 bedrijven het advies gekregen over stoppen-met-rokenzorg.		In 2019 hebben 4 bedrijven het advies gekregen over stoppen-met-rokenzorg.
GGD GHOR Nederland (NL)					
1	GGD GHOR NL faciliteert GGD'en bij het adviseren van hun gemeenten hoe zij al hun gemeentelijke gebouwen, dus inclusief alle GGD-gebouwen rookvrij kunnen maken. Ook willen we bevorderen dat gemeenten en GGD'en hun medewerkers die roken, ondersteunen met een stoppen-met-roken-aanbod.		In 2018 is 31% van de GGD'en in gesprek geweest met zorginstellingen over stoppen-met-rokenondersteuning. Dit kon bijvoorbeeld inhouden dat de GGD in gesprek was met een ziekenhuis (om een sociale kaart op de stellen waarin staat waar bedrijven en zorginstellingen terecht kunnen voor stopondersteuning) of met gemeenten aan de slag om in kaart te brengen hoe het stoppen-met-roken aanbod er uit ziet en wat er verbeterd kan worden. 25% van de GGD'en geeft aan van plan te zijn om in de toekomst in gesprek te gaan met zorginstellingen.		In 2019 was 44% van de ondervraagde GGD gebouwen in gesprek met zorginstellingen over stop-met-rokenondersteuning. Dit kon bijvoorbeeld inhouden dat er voor het bedrijf werd gezocht naar stop-met-rokenondersteuning voor medewerkers via bedrijfszorg. Dit was onderdeel van het beleid voor 'Vitale medewerkers'. Daarnaast is er een bijeenkomst georganiseerd voor partijen in de zorg die rookvrij wilden worden. 19% is van plan om in de toekomst in gesprek te gaan met zorginstellingen.

		In 2018 had 31,3% van de GGD'en een stoppen-met-roken aanbod. In 2018 was 50% van de GGD gebouwen rookvrij (8/16). Naar schatting zijn daar per gebouw tussen de 120 tot 1200 mensen mee bereikt.	In 2019 had 37,6% van de GGD'en een stoppen-met-roken aanbod. In 2019 was 50% van de GGD gebouwen rookvrij (8/16). Naar schatting zijn daar per gebouw tussen de 100 en 1200 mensen mee bereikt.
2	GGD GHOR NL ondersteunt de leden om zelf het goede voorbeeld te geven, onder meer via het uitwisselen van goede voorbeelden en het verspreiden van werkmateriaal zoals concepten van bestuurlijke besluiten, in aansluiting op de intentieverklaring 'Maak de zorg rookvrij' uit 2017.	Eind 2018 was informatie omtrent activiteiten op het gebied van de ondersteuning nog niet beschikbaar.	In 2019 heeft 44% van de ondervraagde GGD'en goede voorbeelden of werkmateriaal gedeeld met organisaties in de regio. Dit waren organisaties zoals gemeenten, bewonersinitiatieven, ziekenhuizen, ambtenaren Volksgezondheid en organisaties waarmee de GGD'en een netwerk hebben opgebouwd in 2019. Verder is er een GGD geweest die dit via een regionale bijeenkomst 'Op weg naar Rookvrij' heeft gedeeld. Nieuwsbrieven waren een populaire methode en ook in gesprekken met beleidsmedewerkers is werkmateriaal gedeeld.
Rijksoverheid			
1	In haar rol als werkgever Rijk zal de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) onderzoeken in hoe rijkskantoren in 2021 rookvrij kunnen worden gemaakt. Ook biedt zij vanaf medio 2019 medewerkers in dienst van het Rijk die willen stoppen met roken een ondersteuningsprogramma aan. Een interdepartementale werkgroep voert dit onderzoek uit en levert de bevindingen uiterlijk 1 juli 2019 op. Daarnaast zal de minister in overleg met gemeenten bezien hoe de openbare ruimte rondom rijkskantoren in dit licht kan worden bezien.	In 2018 was informatie omtrent het aantal en het percentage Rijkskantoren dat rookvrij is, nog niet beschikbaar. In 2018 was er geen centraal aanbod met betrekking tot stoppen-met-roken ondersteuning. Departementen hebben op eigen wijze ondersteuning aangeboden. Informatie omtrent het bereik van de aangeboden stoppen-met-roken ondersteuning was in 2018 nog niet beschikbaar.	In 2019 waren 55 in pandige rookruimtes in 150 rijkskantoren rookvrij. Ook is de centrale inkoop van extra ondersteuningsprogramma's in gang gezet. Informatie omtrent het bereik van de aangeboden stoppen-met-roken ondersteuning was in 2019 nog niet beschikbaar. Dit inzicht zal er zijn zodra de centrale inkoop van extra ondersteuningsprogramma's is geregeld.
2	Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) bevordert aan de hand van het programma "Preventie beroepsziekten, blootstelling gevaarlijke stoffen" met branches,	Eind 2018 waren activiteiten omtrent de bevordering van de beweging om te komen tot een gezondere werkvloer, nog niet opgestart. Een implementatieonderzoek is gestart	Eind 2019 zijn 100 bedrijven gemonitord waarbij de standaard implementatiestrategie is gebruikt. Een needs assessment onder werkgevers en werknemers is uitgevoerd en de resultaten zijn

bedrijven, producenten, werkgever- en werknemersorganisaties, Arbo professionals en preventiemedewerkers een verdere beweging om te komen tot een gezondere en veiligere omgang met stoffen op de werkvloer. In veel sectoren waar met stof wordt gewerkt, is relatief sprake van een hoog percentage rokende medewerkers. Roken in combinatie met stoffenblootstelling verhoogt het risico op gezondheidsschade, doordat de luchtwegen extra worden belast en geprikkeld. Rokende medewerkers hebben een hoger arbeidsverzuim dan niet rokende medewerkers (CBS, Gezondheid en zorg in cijfers, 2007). Hierbij is oog voor innovatie en wordt een bewezen effectieve stopmethode de komende jaren geïmplementeerd bij meer dan 200 bedrijven, met als doel een brede landelijke toepassing en meer gezondere werknemers.	met als doel het ontwikkelen van een implementatiestrategie die werkgevers stimuleert om een bewezen effectieve interventie, (namelijk stoppen-met-roken groepstrainingen met financiële beloningen), aan te bieden aan hun werknemers en om werknemers te stimuleren om aan deze training deel te nemen. De implementatiestrategie is specifiek gericht op werknemers met een lage sociaaleconomische positie, met als doel het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen. De startdatum van dit onderzoek is 1 december 2018, de looptijd is 48 maanden.	geanalyseerd. Er hebben stakeholderbijeenkomsten plaatsgevonden voor het ontwikkelen van een implementatiestrategie. Daarnaast zijn communicatiematerialen ontwikkeld en is er een website opgezet.
--	--	--